

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
Katedra mediálních a kulturních studií a žurnalistiky

RUTINA REPORTÉRA ČESKÉHO ROZHLASU BĚHEM HOKEJOVÉHO UTKÁNÍ

Bakalářská diplomová práce

Richard Müller

Vedoucí práce: Mgr. Věra Bartalosová

Olomouc 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou diplomovou práci vypracoval samostatně za použití uvedené literatury a zdrojů. Práce má 81 015 znaků včetně mezer.

V Olomouci dne 16. dubna 2021

Richard Müller

Poděkování

Chtěl bych poděkovat vedoucí Mgr. Věře Bartalosoové za vedení bakalářské práce, cenné rady a poznatky k jejímu obsahu a také pozitivní podporu v průběhu psaní. Děkuji taktéž Františku Kunovi z Českého rozhlasu, který mi dovolil nahlédnout do jeho pracovního prostředí a poděkování míří i jeho kolegovi Petru Kadeřábkovi za poskytnutí rozhovoru pro účely této bakalářské práce.

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá činností rozhlasového reportéra Českého rozhlasu na hokejovém utkání, včetně toho, co této činnosti na hokejovém utkání předchází a co na ni navazuje. Cílem práce je popsat základní rutiny reportéra, které se opakují, a které jsou na reportéra kladeny ze strany jeho redakce a taktéž ty, které si reportér vytváří sám. Tato práce obsahuje dvě hlavní části. První část se zaměřuje na vysvětlení teoretických východisek a metodiky zkoumání. Druhá část obsahuje praktickou analýzu tématu, která vznikla poté, co autor práce pozoroval reportéry přímo na hokejových stadionech a následně s nimi vedl rozhovory. Práce nabízí pohled na průběh činnosti reportéra se vztahem k prostředí, organizaci, technice a také posluchačům.

Klíčová slova

Český rozhlas, rozhlasové vysílání, rozhlasová žurnalistika, reportáž, reportér, mediální rutiny, sportovní žurnalistika

Abstract

This bachelor thesis deals with the activities of a Czech Radio radio reporter at an ice hockey match, including what activities preceded and follow it. The aim of the work is to describe the basic routines of a reporter: those that are repeated, those tasked to the reporter by their editorial staff, and those that a reporter additionally takes on themselves. This thesis contains two main parts. The first part focuses on the explanation of the theoretical basis and methodology of research. The second part contains a practical analysis of the topic, which arose after the author observed reporters directly at ice hockey arenas and subsequently interviewed interviews them. The thesis offers a view of the course of the reporter's activities in relation to the environment, organisation and technology, as well as to their radio listeners.

Key words

Czech Radio, radio broadcasting, radio journalism, reportage, reporter, media routines, sports journalism

Obsah

ÚVOD.....	7
1 TEORETICKÁ ČÁST.....	9
1.1 MEDIÁLNÍ ORGANIZACE	9
1.2 ROZHLASOVÝ SPORTOVNÍ REPORTÉR	10
1.3 REPORTÁŽ	11
1.4 ROZHLASOVÁ REPORTÁŽ.....	12
1.5 SPORTOVNÍ REPORTÁŽ V ROZHLASE	12
1.6 ROZHLASOVÝ DISPEČINK.....	13
1.7 MEDIÁLNÍ RUTINY.....	14
1.8 ROZHLASOVÁ ŽURNALISTIKA	15
1.9 SPORTOVNÍ ŽURNALISTIKA.....	15
2 METODIKA.....	17
2.1 ZÚČASTNĚNÉ POZOROVÁNÍ	17
2.1.1 Zúčastněné pozorování ve vztahu k rutinám.....	17
2.1.2 Zúčastněné pozorování jako metoda	18
2.1.3 Aplikace metody	18
2.2 POLOSTRUKTUROVANÝ ROZHOVOR.....	19
2.3 PŘEDSTAVENÍ ZKOUMANÝCH OSOB.....	20
2.4 POSTUP ZKOUMÁNÍ.....	21
3 PRAKTICKÁ ČÁST	23
3.1 STRUKTURA SPORTOVNÍ REDAKCE ČESKÉHO ROZHLASU	23
3.2 ŘÍZENÍ REPORTÉRŮ A POKRYTÍ SEZÓNY.....	24
3.3 ČINNOST REPORTÉRA	25
3.3.1 Živé vstupy	25
3.3.2 Pozápasové ohlasy.....	27
3.3.3 Regionální reportáž	27
3.3.4 Reportáž pro Radiožurnál.....	28
3.4 PŘÍPRAVA REPORTÉRA	28
3.5 AKREDITACE A PŘÍCHOD NA MÍSTO	29
3.6 PRACOVNÍ PROSTŘEDÍ	30

3.6.1	Tiskové středisko.....	30
3.6.2	Komentátorské stanoviště	31
3.6.3	Mix-zóna	31
3.7	REPORTÉRŮV HARMONOGRAM.....	31
3.8	SPOLUPRÁCE S OSTATNÍMI NOVINÁŘI.....	33
3.9	PRACOVNÍ TECHNIKA	33
3.10	KOMUNIKACE S REDAKCÍ A TECHNIKEM	34
3.11	ČINNOST PO OPUŠTĚNÍ STADIONU.....	35
3.11.1	Cesta domů.....	35
3.11.2	Střih a editace.....	36
3.11.3	Proces publikace	37
3.12	CELOZÁPASOVÝ ŽIVÝ PŘENOS.....	38
3.12.1	Zázemí.....	38
3.12.2	Způsob komentování.....	39
3.12.3	Ostatní činnost reportérů.....	41
	ZÁVĚR.....	43
	SEZNAM LITERATURY.....	45
	PŘÍLOHY.....	47

ÚVOD

Po mnoho let nabízel rozhlas jedinou možnost, jak přijímat živé dění z hokejových zápasů a obecně celého sportu. Několikrát jsem už slyšel vzpomínání a vyprávění zástupců starší generace, kteří mají zažité zkušenosti scházením se u rozhlasových přijímačů, především při zápasech československé hokejové reprezentace. Všichni se museli spolehnout na tehdejší komentátory a reportéry, kteří s bravurní schopností reflektovali aktuální dění z ledové plochy po celých šedesát minut nejrychlejšího kolektivního sportu na světě. Zcela jistě se dá říct, že se tyto sportovní přenosy staly velkým fenoménem československé sportovní žurnalistiky. Ať už to byl hokej, fotbal nebo přenosy z olympijských her, poslech rádia byl nejaktuálnějším zdrojem informací.

S příchodem televize vyrostl rozhlasu nový konkurent. Lidé se naučili sport prostřednictvím médií nejen poslouchat, ale i vidět. Zapojení zrakového vnímání společně se zvukovým komentářem znamenalo bezpochyby atraktivnější kombinaci, kterou televizní vysílání přinášelo. Rozhlasové přenosy, a tedy i samotní reportéři si museli zvykat na konkurenci, která postupem času pohltila každého fanouška.

Příchod televize ale neznamenal pro rozhlas zánik. Přestože domácnosti, ve kterých se televize stávala naprostým standardem, preferovaly audiovizuální přenosy, rádiové vysílání své posluchače mělo. Rok od roku kvalita televizního vysílání stoupala, a především Česká televize v první dekádě nového tisíciletí dokázala postupně zasáhnout všechna utkání. Přestože je televizní vysílání pro hokejového fanouška volbou číslo jedna, z hlediska dostupnosti mají rozhlasové přenosy stále svoje posluchače, kterými jsou lidé na cestách a v práci bez možnosti sledovat televizi. A právě díky těmto posluchačům existuje také řemeslo hokejového reportéra.

Cílem mé bakalářské práce je zjistit, co všechno musí reportér udělat pro to, aby posluchači mohli přijímat informace ze stadionu. Budu zjišťovat, co předchází příjezdu reportéra na stadion. Co všechno musí udělat reportér, aby jeho hlas byl přenesen ke každému, kdo rádio poslouchá. V rámci této bakalářské práce mě zajímá, kdy reportérova práce začíná a kdy končí. Budu pozorovat a zaznamenávat všechno, co musí reportér Českého rozhlasu během tří hodin svého pobytu na stadionu stihnout, s kým spolupracuje a také, co po něm vedení stanice požaduje. Ve výsledku bych chtěl dojít k ucelenému popisu pracovní rutiny reportéra na hokejovém utkání v sezóně 2020/21.

Téma rutiny rozhlasového reportéra jsem si zvolil, jelikož se aktivně pohybuji v prostředí hokejových soutěží a vždycky mě zajímalo, co všechno stojí za tím, že si mohu při

cestě po D1 v autě naladit přímý rozhlasový přenos hokejového národního týmu z mistrovství světa nebo poslouchat průběh dění napříč hracím kolem hokejové extraligy.

1 TEORETICKÁ ČÁST

Než přistoupím k samotné praktické části, je nutné si nejprve teoreticky zasadit nejdůležitější pojmy. Jedná se o teoretické vymezení vycházející z literatury o mediální produkci, rozhlasové žurnalistice a také sportovní žurnalistice.

1.1 Mediální organizace

Abychom se mohli zabývat prací reportéra, je podstatné si ujasnit jeho zasazení do mediálního systému a struktury. V tomto případě je nezbytné definovat pojem, který nám objasňuje fungující strukturu, která za reportérem a jeho prací stojí. Tím pojmem je mediální organizace.

V publikaci z roku 2007 *Média a společnost* od Jiráka a Köpplové se popisuje pojem organizace jako struktura lidí, která se společnou činností podílí na podobě výsledného produktu a zároveň je to výrobní postup, jež ke zhotovení výrobku vede. (Jirák, Köpplová 2007: 74)

Zatímco konzument, tedy v souvislosti s touto bakalářskou prací jej nazveme posluchačem, vnímá jako výsledný produkt reportáž a osobu reportéra, v rámci organizace za tímto produktem stojí editoři, technici, dramaturgové a další osoby pracující v organizaci.

Autoři k otázce mediální organizace dodávají, že výsledný obsah, který je v rámci ní tvořen, není výsledkem individuální práce jedince, nýbrž výsledkem fungování celé organizace a také toho, jaké postavení ve společnosti má. Dále pokračují, že pro pochopení mediální komunikace je důležité znát způsob financování mediálních organizací a její pravidla a regulační opatření. (Tamtéž: 74)

Mediální organizace mají vlastní byrokratickou strukturu. Jsou to složité organizační celky s propracovanou hierarchií odpovědností a pravomocí. U mediálních organizací je typická vysoká míra dělby práce. (Jirák, Köpplová 2009: 145)

Tato hierarchie současně znamená, že „*od vlastníků přes vrcholový management, střední management až po nižší články řízení a rozhodování jednotlivců se dějí nejrůznější rozhodnutí různě zásadního významu.*” Tyto rozhodnutí také významně ovlivňují výslednou podobu mediální produkce. (Jirák, Köpplová 2009: 146)

Abychom mediální produkci pochopili, je nutné podle Jiráka a Köpplové znát:

- 1) vlastnické struktury médií

- 2) způsob jejich financování
- 3) míru vnitřní autonomie

1.2 Rozhlasový sportovní reportér

Jak už z názvu této bakalářské práce plyne, budeme se věnovat rozhlasovému sportovnímu reportérovi. Na rozdíl od písíciho reportéra se musí ti rozhlasoví popasovat s daleko více nástrahami.

Jeden z hlavních rozdílů popisuje v publikaci *Prostředky masového sdělení a kultura* Jiří Vymětal, jenž uvádí že písíci reportér skutečnost nejprve viděl a poté o ní psal. „*Oproti tomu rozhlasový reportér popisuje (skutečnost) na místě a ve chvíli kdy probíhá. On ji nezachytává písemně, ale vydává o ní okamžité ústní svědectví.*“ (Vymětal 1981: 258)

Vymětal posléze vyvozuje důsledky, které se promítají v jazykovém projevu, lineárnosti a stylistických prostředcích. „*Reportér na základě nutnosti okamžitého reagování na dynamiku události [...] považuje za podstatné učinit výpověď faktografickou a přesnou, výstižnou a stručnou, bez rozvláčnosti a zbytečné nadnesenosti.*“ (Tamtéž: 258)

Co se týče bližší specifikace sportovního rozhlasového reportéra, můžeme se podívat i na diplomovou práci Schröderové *Specifika práce rozhlasového sportovního reportéra: vývoj profese od 60. let do konce 90. let*, kterou vedl uznávaný český odborník na rozhlasovou žurnalistiku a autor několika odborných publikací Josef Maršík. Autorka ve své práci sportovního reportéra charakterizuje jazykovým projevem a vzděláním. V jazykové rovině se sportovní rozhlasový reportér podle autorky práce odlišuje od kolegů ze zpravodajství třemi způsoby, a to používáním slangových výrazů, intonací na základě emocí a přejímáním cizích slov, zejména anglicismů. (Schröderová 2020: 13)

Historicky neexistoval vzor pro rozhlasového sportovního reportéra. První reportéři byli samouky ze sportovního prostředí. Jako příklad uvádí autorka rozhlasovou osobnost Josefa Laufera, tehdejšího funkcionáře Slavie. Až ve 2. polovině 20. století se začaly utvářet první instituce, kde mohli reportéři dosahovat vzdělání.

V předmluvě předrevoluční knihy u *Mikrofonu byli...* píše Miroslav Hladký, že uchazeči o studium často uváděli jako odpověď na otázku, proč mají zájem studovat, právě touhu stát se sportovním reportérem. „*Když pomíneme talent, který se dá těžko objektivně měřit, zbude nám odbornost, již se dá studiem dosáhnout a potom pozorovací schopnost, pohotovost,*

správná dikce a umění improvizace, které se dají získat pouze v praxi.” (Schröderová 2020: 16).

Právě Schröderová konstatuje v závěru své kapitoly, že vzdělání není pro rozhlasového sportovního reportéra nutností.

1.3 Reportáž

Pokud se v této práci budeme zaměřovat na sportovního reportéra, musíme si nejprve vymežit jeho žánry. Co se týče literatury směrem k ryzí sportovní žurnalistice, tak samostatně zaměřená publikace na toto téma neexistuje. Témata sportovní žurnalistiky jsou často zmiňována v odborné literatuře k všeobecné žurnalistice jako specifika. V tomto případě se opět lze zaměřit na diplomovou práci Simony Schröderové s názvem *Specifika práce rozhlasového sportovního reportéra: vývoj profese od 60. let do konce 90. let*, jejímž vedoucím byl Josef Maršík, který se otázce rozhlasové žurnalistiky dlouhodobě věnuje a je autorem mnoha odborných publikací na toto téma. Autorka píše ke sportovním zpravodajským rozhlasovým žánrům následující: *„Zpravodajské žánry tvoří pouze malou část sportovního vysílání v rozhlase a zpravidla figurují jako součást jiných rozhlasových pořadů, jako jsou například aktuální přehledy zpravodajství.*” (Schröderová 2020: 17)

Následně autorka uvádí, že nejpoužívanějšími žánry, využívanými ve sportovním vysílání jsou reportáž, rozhovor a poznámka. Důležité je si uvědomit fakt, že striktní zařazení do publicistických kategorií není zcela možné, a to z důvodu samotných žánrů a specifčnosti, kterou sportovní rozhlasové vysílání přináší. (Tamtéž: 17)

Já se zaměřuji právě na prvek reportáže. Ten je pro působení sportovního reportéra na hokejovém utkání nejpodstatnější.

Jak uvádí Barbara Osvaldová v publikaci *O reportážích, o reportérech*, slovo reportáž je odvozeno z francouzského výrazu reportage, který znamená přinášet, ve významu přinášet informace. Dříve se takto označovala policejní zpráva, ale dnes tento výraz zobrazuje skutečnost na základě konkrétních dokumentárních faktů. V reportáži se stýká zpravodajská a publicistická stránka a mísí se v ní různé jazykové roviny. Podstatným znakem je věčnost, důraz na detail a objektivní popis skutečnosti. (Osvaldová 2010: 5)

Podle výše uvedené definice sice známe jádro reportáže, ale jistě víme, že především u sportovní reportáže se nám dostává do obsahu a formy více emocí a zpestřujících elementů. Typickým příkladem jsou důležité a napínavé zápasy reprezentace nebo zápasy o mistrovský

titul. Osvaldová však rozšiřuje definici. „*Reportáž je víc než pouhý záznam faktů a jejich analýza, se kterou pracuje názorová žurnalistika. Je spojením pochopení, zkušeností a jejich průsečíkem v čase.*” (Tamtéž: 6)

V tomto případě oněmi zkušenostmi a pochopením je kontext hokejového utkání a jeho aktéři. Může se jednat o finále olympijských her, kde se mísí daleko více souvislostí a přidružených skutečností než u běžného duelu základní části extraligy. Věnovat bych se tomu chtěl více v dalších částech bakalářské práce, kde budu pracovat s otázkou, jak se dokážou popasovat jednotliví reportéři s různou prestiží událostí a zápasů.

1.4 Rozhlasová reportáž

Jelikož se ale reportáž jako taková objevuje napříč televizní, psanou a rozhlasovou žurnalistikou, musíme být v našem ohledu konkrétnější. „*V teorii a praxi rozhlasové žurnalistiky je reportáž pojímána ve dvou rovinách, jednak jako svébytný rozhlasový žánr, jednak jako metoda rozhlasové tvorby.*” (Osvaldová 2002: 156)

Autor rozhlasové reportáže využívá k působivějšímu a výstižnějšímu vyjádření děje rozhovory s aktéry a také dokumentárně zachycuje události, čímž vytváří její zvukový obraz. Autentičnost, která je základním komponentem reportáže, je doplněna dalšími znaky jako informovanost, dokumentárnost a dějovost. Tyto znaky se objevují v rozhlasové reportáži ve větší či menší míře a vzájemně se doplňují. (Tamtéž: 156)

Časovým vývojem se vyčlenilo několik forem, které tvoří základ typologie rozhlasové reportáže. Takto je uvádí Osvaldová v Praktické encyklopedii žurnalistiky z roku 2002 na straně 156.

- 1) Komplexní (ucelená) reportáž – je základní formou rozhlasové reportáže a pokrývá časově a dějově ohraničenou událost (např. sportovní utkání)
- 2) Sestřih komplexní reportáže – je často používán ve zpravodajských a publicistických pořadech jako tzv. reportážní zkratka.
- 3) Reportážní vstupy – přinášejí dílčí pohledy na vývoj události
- 4) Reportážní rozhovor – je současně nejfrekventovanější reportážní formou. Kombinuje v jednom příspěvku reportáž a dialogické prvky

1.5 Sportovní reportáž v rozhlase

Nyní se už přesouváme k samotnému jádru sportovní reportáže. Jedná se o žánr, který musí každý reportér bezpodmínečně ovládat a dbát na zásady.

Všeobecně uvádí Tejkalová v publikaci *O reportážích, o reportérech* v kapitole *Sportovní reportáž lehce alternativně*, že sportovní reportáž by měla být dynamická a bez klišé. Často se reportéři ale těchto chyb nevyvarují, a tak sledujeme pravý opak. Reportéři by měli umět text a odstraňovat nadbytečná slova. (Tejkalová in Osvaldová 2010: 107–108).

Častým znakem sportovní reportáže je bezesporu to, že se jedná o živé vstupy. V knize Karla Navrátila *Čtrnáct kapitol o rozhlase* uvádí autor, že v prvním období byly rozhlasové reportáže vždy živé a tehdy se nejvíce rozvíjela reportáž sportovní. (Navrátil 2006: 53)

Navrátil dále rozlišuje dnešní reportáž podle způsobu zpracování na 2 typy. První z nich je reportáž přímá, respektive živá, která se nedá stříhat a jako příklad uvádí reportáž ze shromáždění, a právě také sportovní reportáž z utkání. Druhým typem je reportáž stříhaná, respektive zpracovávaná, pro niž je typické delší zpracování a je zaměřena na zajímavé místo nebo událost.

Souvislá sportovní reportáž se vyznačuje svou časovou náročností, kdy přenosy přesahují více než hodinu. „V tomto odvětví je typické, že se tak na reportáži podílí dva reportéři, kteří se střídají v rychlých časových intervalech – většinou po třech až pěti minutách.“ (Tamtéž: 54)

V knize *Teorie a praxe rozhlasové žurnalistiky* zařazuje Perkner sportovní reportáž mezi několik dalších typů rozhlasových reportáží. Sportovní reportáž podle něj prostřednictvím souvislých reportážních celků přibližuje významné utkání. Dále autor dodává, že se vše děje bez dalších doprovodných okolností. Modifikace těchto reportáží nazývá reportážními dispečinky. (Perkner 1986: 79–80)

1.6 Rozhlasový dispečink

Právě s využitím prvků rozhlasového dispečinku pracují hokejoví reportéři Českého rozhlasu během zápasů extraligy.

Podobu rozhlasového dispečinku specifikuje *Praktická encyklopedie žurnalistiky* jako formu publicistického rozhovoru, do něhož se zapojují účastníci z různých míst za pomoci spojovací techniky. Název dispečink je pak odvozený z anglického slova dispatch = rychlé odbavení, odeslání. (Osvaldová, Halada 2002: 48–49)

Jako příklad dispečinku uvádí Perkner tehdejší pořad *S mikrofonem za sportem*, tedy paralelně se odehrávající sportovní akce na různých místech, ze kterých se hlásí jednotliví reportéři ve svých časových intervalech. (Perkner 1986: 79–80)

Tuto definici můžeme přenést právě na současné vysílání Radiožurnálu z hokejové extraligy, kdy se taktéž paralelně odehrává několik utkání daného kola, mezi nimiž se reportéři ve svých vstupech střídají.

1.7 Mediální rutiny

Jak už název mojí práce napovídá, budeme se bavit o rutinách reportéra. Novinářské rutiny, jako pojem, se objevují v několika publikacích.

Podle Trampoty je novinářská práce tvůrčí činností, ale také obsahuje pravidelně se opakující procesy produkce. „*Novinářská práce probíhá v neustálém časovém tlaku uzávěrek, a aby ji novináři zvládli, musí být rutinizována.*” (Trampota 2006: 55)

Tématu mediálních rutin věnuje kapitolu i Burton s Jirákem. O výsledném produktu médií hovoří jako o materiálech, a právě mediální rutiny definují jako zažité způsoby, jak tyto materiály vyrábět. Příkladem se stává u dvojice autorů americké Universal Studios, kde se dodržuje pravidlo natáčení 3 scénářů denně při tvorbě seriálu. (Burton, Jirák 2001: 102)

„*Zpravodajství je zdánlivě nenaplánovatelné, [...], a přitom má řadu zažitých způsobů, jak agendu zpracovávat a jak „nabírat” zprávy.*” (Tamtéž: 102)

Podle Trampoty rutiny usnadňují kontrolu toku práce a umožňují zpracovávat v krátkém časovém horizontu nečekané události. „*Rutinní postupy probíhají ve zpravodajství na několika úrovních: při sestavování agendy zpravodajství, při vyhledávání informací, při práci se zdroji a při konečném sestavování zpráv. Rutiny pomáhají mediální organizaci se vypořádat se třemi otázkami.*” (Trampota 2006: 55)

- 1) Co je přijatelné publikum?
- 2) Co je schopna mediální organizace zpracovat?
- 3) Jaký surový materiál má organizace k dispozici od dodavatelů (zdrojů)?

K těmto otázkám autor doplňuje, že každá rutina je provázaná více či méně jednou z těchto otázek. Při pomyslném sestavení trojúhelníku organizace – zdroje – publikum je každá rutina podle potřeb blíže jednomu z vrcholů. (Tamtéž: 55)

V našem případě, který cílí na reportéry rozhlasu a jejich výslednou práci, je rutina důležitým faktorem. Ovšem, jak se můžeme dočíst v publikaci O reportážích, o reportérech „*Dobrý reportáž není jen novinářská rutina. V přímé poloze reportáže at’ psané, či vysílané, je autor přítomen na místě a pracuje s tím co vidí.*” (Osvaldová 2010: 7)

1.8 Rozhlasová žurnalistika

Dalším pojmem, spadajícím do teoretického okruhu této práce je rozhlasová žurnalistika. Nejprve je vhodné obecně definovat tento široký pojem.

Rozhlasovou žurnalistikou podle Slováka rozumíme širokou oblast žurnalistických projevů vysílaných v rozhlase. Slovák nejprve vysvětluje oba pojmy, tedy rozhlas a žurnalistiku. Rozhlas chápeme jako prostředek masové komunikace a žurnalistiku tvoří projevy aktuálního charakteru uveřejňované v prostředcích masové komunikace. (Slovák 1975: 5)

„Rozhlasová žurnalistika je tedy v našem chápání jednou z větví většího rodokmenu – žurnalistiky v širším slova smyslu – a v rámci tohoto rodu má přibližně stejný úkol jako žurnalistika televizní nebo novinová.“ (Tamtéž: 5)

Základní zasazení rozhlasu popsala ve své diplomové práci, vedené opět Dr. Maršíkem, Ilona Zásidkových. Autorka všeobecně uvádí, že *„Rozhlas je médium, které se obrací na publikum skrze vysílání ve zvukové podobě. [...] Při tvorbě rozhlasových příspěvků se musí dbát na jejich zvukovost.“* Je nutné si uvědomit, že příjemce slyší zprávu jednou a nemá možnost se k ní vracet, jako například v tištěných médiích. *„Při tvorbě rozhlasové reportáže, či jiného rozhlasového příspěvku by měl reportér přizpůsobit své jazykové a stylistické vyjadřování.“* (Zásidkových 2017: 17–18)

1.9 Sportovní žurnalistika

Zcela konkrétní ucelenou literaturu, nebo alespoň část z ní, která by zasadila sportovní žurnalistiku do definovatelných rovin, nelze v českém prostředí najít. Tato absence je alespoň z části nahrazena bakalářskými a diplomovými pracemi na související témata. K jistému zasazení pojmu sportovní žurnalistika je tak potřeba využít kromě zahraničních zdrojů i českou literaturu, která okrajově vztah médií a sportu charakterizovala.

Vnímaní sportu ve spojení s žurnalistikou zmiňoval už sociolog Čechák v roce 1986. V knize *Sociologie sportu* zmiňuje, že sport se v průběhu staletí stal z okrajového sociálního jevu svébytným sociálním jevem. Disponuje rozsáhlým technickým a ekonomickým zázemím a má vazby na politické, kulturní a sociální systémy. Sport má vlastní organizaci, institucionální základnu činnosti vlastní mechanismus kumulace a předávání zkušeností ze sportovní činnosti, jimiž je kromě sportovního školství a vědy o sportu, také sportovní žurnalistika. (Čechák 1986: 10).

Z řad porevolučních autorů se otázce sportovní žurnalistiky věnoval například sociolog Aleš Sekot, který přichází s tvrzením, že sport a média jsou ve spojení a „[...] tvoří dnes osudově pevně provázaný institucionální svazek.“ (Sekot 2006: 203)

Sekot se dále zabývá otázkou, do jaké míry média zajišťují komercionalizaci sportu. Jeho publikace vychází z všeobecné logické argumentace, která říká, že čím více dostává sport prostor v médiích, tím více je zájem tento sport komercionalizovat. „Bez mediálního zpravodajství by popularita a zisky komerčního sportu byly silně limitovány. Informace o sportovní události nabudí zájem a vytváří výnos.“ (Sekot 2003: 156) Výnosem má autor na mysli například peníze z prodeje vstupenek, licenčních práv nebo prodej loga.

Ze Sekotových textů vyplývá, že sport média potřebuje, jako prostředek k popularizaci. Směrem naopak, tedy že média potřebují sport jako svůj obsah, zmiňuje Sekot příklad televizního vysílání, kdy sport patří k nejsledovanějším programovým složkám vysílání u komerčních i veřejnoprávních televizí. (Sekot 2003: 140)

To, že zájem o sport v médiích je podle Sekota poměrně značný, je zásluhou mnohaleté práce a strukturace a profesionalizace. Raymond Boyle v publikaci *Sports Journalism: Context and Issues* otevírá téma sportovní žurnalistiky pohledem na váženost tohoto oboru.

Raymond nazývá sportovní žurnalistiku v mnoha ohledech jako paradoxní. Ve struktuře tradiční žurnalistiky nebývala sportovní žurnalistika vnímána s takovým respektem. Boyle uvádí, že byla označována jako „[...] *toy department, a bastion of easy living, sloppy journalism* [...]”. Tedy volně přeloženo jako obor, v němž si novináři hrají, nepracují s náročnými tématy, respektive že se jedná o snadnou žurnalistiku. (Boyle 2006: 1)

Podle Boylea to ale byla právě komercionalizace, která vytáhla sportovní žurnalistiku do popředí, a myšlenkově Boyle nachází průsečík se Sekotem, kdy oba autoři sportovní obsah v médiích označují jako důležitý z hlediska zájmu čtenářů. Boyle dodává, že se tištěná média věnují sportovní žurnalistice až třetinu celého obsahu. (Boyle 2006: 2)

Alice Tejkalová v kapitole *Sportovní reportáž lehce alternativně*, v rámci publikace *O reportážích, o reportérech* tvrdí o sportovní žurnalistice, že ji tvoří fanoušci, pro fanoušky. Nicméně z novinářovy tvorby by nemělo být poznat, komu novinář fandí a v ideálním případě by neměl fandit nikomu, aby dokázal o problematice referovat nezaujatě. (Tejkalová in Osvaldová 2010: 106)

2 METODIKA

Abychom mohli co nejlépe referovat o rutinách rozhlasového reportéra, potřebujeme poznat jeho práci. Je důležité očima nezaujatého pozorovatele sledovat a zaznamenávat reportérovy postupy, chování a strukturu práce včetně veškeré komunikace. K tomuto účelu mně nejlépe poslouží metoda zúčastněného pozorování.

Ovšem ne všechno se dá vypořádat, přestože s reportérem trávím veškerý čas v rámci jeho pobytu na stadionu. Pro plnohodnotný výstup je potřeba se zároveň doptávat a aktivně s reportérem komunikovat. Zároveň taky pro zasazení do kontextu jeho činnosti musím znát, co všechno předchází příjezdu na stadion v rámci dnů a hodin, a také práci, která následuje po dojezdu reportéra ze stadionu. K tomuto účelu jsem zvolil doplnění informací formou polostrukturovaného rozhovoru.

2.1 Zúčastněné pozorování

2.1.1 Zúčastněné pozorování ve vztahu k rutinám

Trampota ve své knize *Výzkum médií* stručně charakterizuje zúčastněné pozorování jako metodu, která je schopna vysvětlit, jak probíhá produkce mediálních sdělení a jaké procesy stojí za jejich konečnou podobou. Popisuje klíčové procesy, interakce, dělbu práce, role či potenciální zdroje konfliktů v rámci mediální organizace. Jednání mediálních pracovníků není pouze jejich autonomním procesem, nýbrž se jedná o výsledek zaběhnutých postupů čili rutin, rozhodnutí nadřízených, případně i rad starších kolegů. Mediální obsahy nejsou výsledkem vlastností novináře, ale řady vlivů. Tyto vlivy se snažíme v rámci zúčastněného pozorování hledat. Nejčastějšími tématy, které se metodou zúčastněného pozorování zkoumají, jsou rutiny, hierarchie a uspořádání newsroomu a vzorce rozhodování včetně vlivu neformálních struktur. (Trampota 2010: 71–72)

K důležitým otázkám současného zkoumání mediální organizace patří hierarchie a uspořádání organizace: kdo má pravomoc rozhodovat, co se dostane do médií a jaká kritéria rozhodování jsou uplatňována, a také zda se vzorce rozhodování liší u různých žánrů nebo témat. Důležitý je i poznatek, do jaké míry je rozhodování individuální v kompetenci jednotlivých tvůrců a do jaké míry se jedná o horizontální či vertikální hierarchii. (Tamtéž: 72)

2.1.2 Zúčastněné pozorování jako metoda

Zúčastněné pozorování je kvalitativní metodou sběru dat a jedná se o jednu z forem terénního výzkumu. Podle Roberta Murphyho se zakládá na tom, že výzkumník žije mezi lidmi, které studuje, účastní se jejich sociálního života a pokud něčemu nerozumí, doptává se. (Trampota 2010: 74)

Trampota ve *Výzkumu médií* píše, že metoda (zúčastněné pozorování) je obzvláště užitečná pro definování nových hypotéz a teorií. Následně cituje Wimmera a Dominicka s tezí, že zúčastněné pozorování se zaměřuje jako většina kvalitativních metod na popis a vysvětlování, nežli na měření a kvantifikaci. (Tamtéž: 74)

Existuje několik faktorů, které tuto metodu ovlivňují. Jeden z nich je efekt morčete, tedy že redaktori při zkoumání jednají jinak, jelikož vědí, že jsou pozorováni. Tento problém se dá vyřešit způsobem, kdy se výzkumník infiltruje do redakce a zkoumání provádí tajně. Například se přihlásí na pracovní inzerát a je členem redakce, který vytváří obsah, stejně jako zkoumané subjekty. Nevýhodou tohoto je, že najednou může výzkumník nahlížet na jednání subjektivněji a méně kriticky. Podle Lindlofa a Taylora je zúčastněné pozorování v zásadě strategií reflexivního poznávání. Jde o prožitou zkušenost ze zkoumaného prostředí a její následný popis a interpretaci. (Tamtéž: 74–75)

2.1.3 Aplikace metody

Trampota se v další podkapitole zabývá přímo aplikací metody zúčastněného pozorování a opět se opírá o autory Wimmera a Dominicka. Typický výzkum užívající zúčastněné pozorování má 6 základních stádií.

- 1) výběr místa výzkumu
- 2) získání přístupu
- 3) konstrukce vzorku
- 4) sběr dat
- 5) analýza dat
- 6) opuštění místa výzkumu.

Jelikož jsem věděl, že bych chtěl zkoumat sportovního reportéra Českého rozhlasu v terénu, konkrétněji na hokejovém zápase, bylo jasné, že místem budou hokejové stadiony. Co se týče přístupu, se svým záměrem jsem napřímo oslovil jednoho z reportérů, který mi pak propojení s dalšími zajistil a sám poskytl sebe jako vzorek zkoumání a umožnil sběr dat.

Pro sběr dat postačí poznámkový blok a v případě utajovaného pozorování by se měl výzkumník spoléhat pouze na svou vlastní paměť a zaznamenávat si poznatky až později. Pozorovatel zaznamenává, co se stalo a také své osobní dojmy a poznatky a oddělit je od popisné narace například závorkami. Výzkumník by měl nejprve zaznamenávat všechno a později rozvíjet instinkt, který mu napoví, co je a není pro výsledek jeho práce důležité. V ideálním případě je účastník pozorování přirovnáván k mouše na stěně, která pouze pozoruje a nezasahuje do děje. (Trampota 2010: 77)

Zásadní součástí zúčastněného pozorování je vedení si poznámek a v případech, které to dovolují si nahrávat poznatky na diktafon. Důležitou verzí jsou pak terénní zápisky, které chronologicky zaznamenávají důležité informace. Bezprostřední poznámky se jmény aktérů by neměl výzkumník zveřejňovat a měly by sloužit jen pro následnou vlastní analytickou část. (Tamtéž: 79)

Výzkumník by se měl neustále ptát na otázky: Kdo jsou ti lidé? Co se zde odehrává? Jaké jsou jejich role a vztahy? O jaký typ aktivity zde jde? Jak, kdy a kde se odehrává? (Lindlof, Taylor in Trampota 2010: 80)

Následné vyhodnocení dat se skládá z jejich utřídění a analýzy obsahu. Autor si tvoří různé kategorie a do nich třídí své poznámky. (Trampota 2010: 80)

2.2 Polostrukturovaný rozhovor

Semistrukturované neboli polostrukturované rozhovory patří do oblasti kvalitativní formy dotazování. K provedení polostrukturovaných rozhovorů se využívá technika interview, kterou lze dobře kombinovat s jinými postupy sběru dat. (Sedláková 2014: 207)

„Výzkumný rozhovor je specifickou, uměle navozenou sociální situací, která vzniká na popud tazatele. Jde o kontextově zakotvený interaktivní proces získávání dat o postojích, názorech, přáních, plánech chápání věcí nebo jejich hodnocení apod.“ (Tamtéž: 208)

Podle Sedlákové má polostrukturovaný rozhovor následující vlastnosti standardizace a strukturace:

- rozhovor je polostandardizovaný, otevřený
- je to rozhovor s návodem
- má stanovené dílčí okruhy/témata rozhovoru a konkrétní dotazy vznikají v průběhu dotazování
- role tazatele a dotazovaného se vyrovnávají

- obsahuje volně formulované odpovědi

Semistrukturované rozhovory se označují i jako rozhovory s návodem, jelikož si pro ně připravujeme soupis otázek. Přesto nic nebrání tomu, aby během rozhovoru, kterému předchází podrobná příprava, byly otázky dle uvážení tazatele upraveny nebo doplněny. (Tamtéž: 211)

Sedláková uvádí, že u polostrukturovaných rozhovorů rozlišujeme otázky primární, tedy ty, které byly připraveny a otázky sekundární, či sondážní, které vznikají ad hoc při realizaci rozhovoru. Tyto otázky mají za úkol získat od dotazované osoby další výpovědi a mohou mít podobu podpůrného projevu, porozumění, souhlasu či zopakování primární otázky její parafrází. „Polostrukturovaný rozhovor bývá považován za optimální způsob získávání dat. [...] Patří proto k nejčastěji využívaným technikám kvalitativního přístupu.” (Tamtéž: 211)

2.3 Představení zkoumaných osob

1. František Kuna

František Kuna se narodil v roce 1985 a pochází z Lán. Odmalička se chtěl stát sportovním novinářem. Po absolvování gymnázia se neúspěšně hlásil na studium žurnalistiky. Nakonec jeho kroky vedly ke studiu politologie. Ovšem po absolvování vysoké školy se k novinářské profesi vrátil a začal pracovat v tehdejší televizi Z1. Posléze nabíral zkušenosti jako komentátor sportovní stanice Eurosport, a na jaře roku 2013 přijal nabídku stát se sportovním reportérem Českého rozhlasu. Od té doby se postupně vypracoval mezi nejlepší členy sportovní redakce. Mimo jeho pravidelné návštěvy extraligových stadionů má za sebou roli komentátora na několika mistrovstvích světa, olympijských hrách, či nejpopulárnějšího cyklistického závodu Tour de France.

2. Petr Kadeřábek

Petr Kadeřábek se narodil v roce 1968. Už odmala se věnoval sportu a v mládežnických kategoriích hrál fotbal a lyžoval. Po střední škole vystřídal několik profesí a převážně dělal manuální práce. Jeho nadšení pro sport v něm přetrvávalo a úspěšně se ucházel o místo komentátora české verze Eurosportu. Po zkušenosti z Eurosportu přešel do Českého rozhlasu a stal se reportérem. Nyní je považován za stálici sportovní redakce a má na kontě mnoho zkušeností. Jako reportér se účastní olympijských her, mistrovství světa v hokeji a zaměřuje se na volejbal a judo. Živým komentářem doprovázel úspěch Lukáše Krpálka na olympijských hrách v Riu. Jeho nejznámější dosavadním počinem je časosběrný dokument o Lukáši Krpálkovi s názvem Olympijský rok.

2.4 Postup zkoumání

Už na podzim roku 2019 jsem měl jasno, jakým směrem se bude moje bakalářská práce ubírat. Právě v tomto období jsem se spojil se sportovním reportérem Českého rozhlasu Františkem Kunou, kterému jsem představil záměr psát o rutinách sportovního reportéra Českého rozhlasu na hokejovém utkání extraligy, a zároveň jsem jej požádal, o propojení s dalšími členy jejich sportovní redakce.

Začátkem roku 2020 jsem se už začal podrobněji zaměřovat na vysílání Radiožurnálu z hokejových stadionů a poslouchat druhý den jednotlivé reportáže, abych si udělal představu o tom, co všechno je výsledkem práce reportérů. Ve stejnou chvíli jsem začal také navštěvovat jednotlivé utkání jako pišící novinář jiného média a sledovat činnost rozhlasových reportérů, aniž by o tom, že je pozoruji věděli. Díky své práci pišícího novináře jsem měl přístup všude tam, kde i rozhlasoví reportéři a mohl jsem si postupně vést poznámky o jejich činnosti. Takto jsem navštívil celkem deset extraligových utkání.

V listopadu 2020 jsem požádal Františka Kunu, který navštěvuje především zápasy v Praze, jestli bych nemohl utkání navštívit v jeho doprovodu a sledovat jeho práci. Společně s ním jsem měl tedy možnost pozorovat z první ruky všechny jeho pracovní rutiny. Po tomto zúčastněném pozorování jsem ještě provedl polostrukturované rozhovory s Františkem Kunou. Během rozhovorů jsem usoudil, že by bylo vhodné doplnit tyto informace o rozhovor s reportérem a zároveň pracovníkem služby sportovní redakce Českého rozhlasu Petrem Kadeřábkem.

Informace, které jsem získal buď zúčastněným pozorováním, či rozhovory s aktéry celého procesu, který ke zkoumaným rutinám vede, jsem následně zpracoval a roztrídil do následujících kapitol, které jsem strukturoval s ohledem na časovou a faktickou posloupnost jejich činnosti.

Největší a nejpodstatnější část analytického obsahu vznikla kombinací osobního zúčastnění v rámci pozorování a bezprostředního dotazování. Mnoho otázek vzešlo ale také v okamžiku, kdy jsem strukturu a obsah analýzy psal do textového dokumentu a nacházel jsem místa, v nichž mně určité informace chybí. Měl jsem ale možnost se obou respondentů zeptat, ať už formou telefonického spojení, pokud bylo otázek více, nebo jim napsat zprávu s dotazem

Veškeré dotazy směřovaly především na jejich rutiny, kdy si mnohdy samy zkoumané osoby neuvědomovaly, že rutinu provádí, nicméně z pohledu externího pozorovatele to šlo

rozeznat. Otázky a pozorování bylo prováděno v souladu s cílem práce, tedy zkoumáním jejich rutin v terénu a přidružených pracovních úkonů.

3 PRAKTICKÁ ČÁST

3.1 Struktura sportovní redakce Českého rozhlasu

Podle informací Petra Kadeřábka má sportovní redakce Českého rozhlasu třicítku pracovníků, kteří jsou zde buď zaměstnáni na hlavním pracovním poměru nebo zkráceném úvazku, potažmo působí jako externí spolupracovníci, kteří spolupracují s Českým rozhlasem osoby samostatně výdělečně činné. Sportovní redakce má svého šéfa neboli vedoucího sportovní redakce, kterým je Miroslav Bureš¹. Kadeřábek uvádí následující tři pozice, na kterých pracovníci sportovní redakce působí. (Kadeřábek: 3)

Reportér v rámci redakce vyhledává události, které navrhuje na redakční poradě a na základě vybraných námětů nahrává reportáže. Má stanovené i dlouhodobé úkoly, mezi něž patří například i celosezónní pokrytí hokejové extraligy. Reportér pracuje v terénu a nahraný materiál zároveň edituje do předem určené podoby a vkládá do interního systému ke schválení.

Na pozici pracovníka denní služby se střídají zaměstnanci redakce ve třisměnném nepřetržitém provozu. Denní služba vybírá a připravuje zprávy pro zpravodajské vysílání Radiožurnálu. Zároveň je také editorem materiálů, které jednotliví reportéři tvoří. V kompetenci služby je kontrola a případně vrácení těchto záznamů k opravě.

Třetí pozicí je koordinátor sportovního vysílání. Tento člověk je zodpovědný za práci reportérů, o kterých si vede přehled a komunikuje s nimi. Řídí a vydává pokyny směrem k reportérům a určuje během konkrétního dne, na které události se bude redakce v daný den zaměřovat.

Nejedná se ovšem o specializované pozice, jak uvádí František Kuna. „*Jednotliví zaměstnanci se v těchto pozicích totiž můžou střídat, a tak se například stává, že člověk je jeden den v terénu jako reportér na hokeji, následující den například funguje na noční směně jako služba, a třetí den přichází do redakce na pozici koordinátora.*” (Kuna: 1)

Sportovní redakce Českého rozhlasu má v Praze svoji pobočku. „*Na pobočce máme místa k práci, je tu veškerá technika a zázemí a probíhají zde i všechny porady. Zároveň zde má svoje místo pracovník služby a koordinátor sportovního vysílání.*” (Kadeřábek: 4)

¹ Profil Miroslava Bureše [online]. [cit. 2021-03-31]. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/miroslav-bures-5003394>

Kadeřábek dále uvádí, že pražská pobočka slouží jako centrála pro všechny reportéry. Kromě toho, že zde probíhají redakční porady a schůzky, je zde kancelář šéfa sportovního redakce a zároveň je pobočka místem, kde je k dispozici potřebná vysílací technika a také služební auta. Počet osob, které se aktivně střídají na pražské pobočce je 15, tedy polovina z celkového počtu celé redakce. „*Scházíme se zde reportéři z Prahy a okolí a k tomu další pracovníci. Co se týče další poloviny, to jsou krajané z regionů.*” (Kadeřábek: 4)

Další reportéři působí v jednotlivých krajích, kde je minimálně jeden místní reportér. Těmto reportérům se interně přezdívá krajané. Například v Ostravě, kde působí dnes 2 prvoligové hokejové týmy a 3 prvoligové fotbalové kluby, jsou reportéři dva. Tento počet se tedy odvíjí od práce, kterou v daném kraji po místním reportérovi vedení redakce požaduje. „*V každém regionu je jeden sportovní reportér, který má na starost veškerý sport v daném kraji. Například v Moravskoslezském kraji máme reportéry 2, protože těch sportů na vysoké úrovni je tam hodně.*” (Kadeřábek: 1)

3.2 Řízení reportérů a pokrytí sezóny

Ve sportovní redakci neexistuje rozřazení na reportéry dle jednotlivých sportů. Každý reportér, především reportéři v krajích, chodí na veškeré vysílané sporty. Ovšem šéfredaktor vyhodnocuje zaměření jednotlivých reportérů. Petr Kadeřábek to označuje za otázku spíše zaběhnutých zvyků, podle nichž se rozdělení řídí. „*Pokud je známo, že František Kuna se zajímá o cyklistiku a má v ní přehled, tak je to on, kdo jezdí na závody, třeba Tour de France.*” (Kadeřábek: 5)

V mém případě jsem se zaměřil na hokejovou extraligu, a proto mě zajímá hlavně její obsazení. Českou nejvyšší hokejovou soutěž hraje v sezóně 2020/21 čtrnáct mužstev.² To znamená, že jedno hrací kolo zahrnuje sedm utkání a dle herního řádu Českého svazu ledního hokeje, jsou hracími dny neděle, úterý a pátek. Pokud se nejedná o nestandardní situaci, jako například odložené zápasy nebo dohrávky či předebrávky hracích kol, tak se zápasy odehrávají ve stejný den a v přibližném časovém horizontu. Hrací časy si volí jednotlivé kluby samy, nicméně v drtivé většině se jedná o časy mezi 16. až 20. hodinou.

Podle tabulky Extraligy ledního hokeje je v letošní sezóně, s výjimkou krajů Moravskoslezského a Vysočiny, v každém z regionů, včetně Prahy, jeden hokejový extraligový

² Extraliga ledního hokeje. Web Českého hokeje [online]. [cit. 2021-03-31]. Dostupné z: <https://www.ceskyhokej.cz/hokejove-souteze/extraliga>

klub. V Moravskoslezské kraji jsou pak kluby dva a na Vysočině žádný. „Rozdělení reportérů ale dlouhodobě funguje tak, že každý reportér pokrývá utkání ve svém kraji a s ohledem na celou sezónu je dané, že bude na každém utkání přítomen.” (Kuna: 2)

František Kuna k rozdělení vysvětluje, že v Praze se reportéři střídají podle časových možností a zároveň jsou i připraveni zastoupit své kolegy v krajích, kteří se nemohou dle plánu svého zápasu zúčastnit, v případě, že je například některý z nich indisponován nebo je souběh více důležitých utkání.

Dle výše uvedených popsaných zkušeností je patrné, že reportéři dlouhodobě dopředu vědí, jaké utkání budou navštěvovat. Podle Františka Kuny je oficiálně reportér na zápas přidělen zhruba 10 dní dopředu, kdy je mu toto utkání přiděleno v redakčním systému Open Media a tím pádem je zařazuje reportér zcela závazně na svůj program.

3.3 Činnost reportéra

Hlavní vysílací stanicí, se kterou doposud sportovní redakce spolupracuje, je Radiožurnál. Právě tato stanice během každého hracího kola v patnáctiminutových intervalech vysílá živý vstup reportéra ze zimního stadionu. Další standardní činností jsou pozápasové ohlasy aktérů, tedy trenérů obou mužstev a hráčů. Reportér pak na požádání vytváří reportáž pro regionální rádia. *„Pokud se jedná o významné utkání, případně je se zápasem spjatá jiná zajímavá událost, dělá reportér i hlavní reportáž na následující den, která je součástí vysílání celorepublikového Radiožurnálu.”* (Kuna: 6)

3.3.1 Živé vstupy

Živé vstupy jsou neodmyslitelnou součástí působení reportéra na stadionu. Do roku 2019 se jednalo o součást pořadu S mikrofonem za hokejem³, ovšem nyní jsou živé vstupy zakomponovány každou čtvrt hodinu do obvyklého vysílání Radiožurnálu. *„Reportér ví, že připraven musí být na vstup vždy během zpráv v celou hodinu a v půl. A také během vysílání vždy o čtvrt a tři čtvrtě. Za hodinu se hlásí do vysílání tedy celkem čtyřikrát.”* (Kuna: 7)

František Kuna k časovému rozmezí sděluje, že živý vstup má délku v rozmezí 6 až 20 vteřin, která záleží na času, jež určí technik vysílání Radiožurnálu. Reportér dostává dopředu zprávu, jak dlouho bude hovořit a podle toho také strukturuje svůj souhrn. Zároveň už před

³ O pořadu S mikrofonem za hokejem. Web Radiožurnálu [online]. [cit. 2021-03-31]. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/s-mikrofonem-za-hokejem-5997984/o-poradu>

zápasem získává informace od koordinátora sportovního vysílání, který sděluje reportérovi, jaká současná utkání se hrají, a kterému reportérovi bude slovo předávat.

„Ve vstupu je důležité být rychlý a stručný. Není příliš času na hodnocení utkání nebo jeho statistickou analýzu.“ (Kuna: 7) Po reportérovi je vyžadováno, aby sdělil čas, ve kterém se zápas nachází, průběžný výsledek a střelce gólů. Tyto základní informace dokáže předat reportér během oněch šesti vteřin, které má minimálně k dispozici. Kuna dodává, že pokud je času více, přichází na řadu popis situace, ze které branka padla a vykreslení atmosféry utkání.

Všechny živé vstupy mají svoji strukturu a způsob, jakým jsou řízeny, tedy to, co známe pod pojmem rozhlasový dispečink. Reportér vždy končí svůj projev předáním slova svému kolegovi na jiný stadion v souběžně hraném utkání. Prvnímu reportérovi předává slovo moderátor ze studia a poslední reportér v pořadí zpravidla zakončí vstup svým jménem a oznámením místa. Poté už opět moderátor Radiožurnálu pokračuje v dalším zpravodajství.

Příklad živého vstupu z utkání HC Sparta Praha vs. HC VERVA Litvínov (25. února 2021) reportéra Františka Kuny:⁴

(předchází otázka moderátora Radiožurnálu, na kterou navazuje František Kuna živě ze stadionu): „Zatím se jim to daří. Tři minuty do konce první třetiny Litvínov vede na Spartě tři jedna. Hosté vedli po gólu Pospíšila, za domácí vyrovnal Sukeř, ale Jarůšek a pak Gerhát v oslabení znovu vrátili Litvínovu vedení, který tak vede tři jedna v sedmnácté minutě a k tomu ještě hosté domácího gólmana Matěje Machovského vyhnali z brány a do branky Pražanů nastoupil Salák. Z O2 arény František Kuna, Radiožurnál.“

V tomto případě mluvil reportér 20 vteřin, tedy nadstandardně delší dobu, a to z důvodu, že utkání bylo hráno pouze jediné, a tudíž ani nepředával slovo na další stadion. Proto v následujícím případě uvedu příklad, s krátkým časovým intervalem šesti vteřin a zároveň s předáním slova z utkání Mountfield HK vs. HC Oceláři Třinec (26. února 2021) reportéra Oty Gutwirtha:⁵

(reportér Vladislav Janouškovec ze stadionu v Plzni zakončuje vstup větou Hradec Králové hraje s Třincem a zápas vidí Ota Gutwirth, což je signál pro Otu Gutwirtha aby začal

⁴ Archiv vysílání. Web Českého rozhlasu [online]. [cit. 2021-03-31]. Dostupné z: <https://program.rozhlas.cz/zaznamy#/radiozurnal/2021-02-25>

⁵ Archiv vysílání. Web Českého rozhlasu [online]. [cit. 2021-03-31]. Dostupné z: <https://program.rozhlas.cz/zaznamy#/radiozurnal/2021-02-26>

mluvit): „Po dvou třetinách platí stav Hradec Třinec dva dva. České Budějovice bojují s Olomoucí a víc řekne Kamil Jáša.”

Poslední živý vstup reportéra následuje v nejbližším časovém prostoru po skončení zápasu, kde reportér ohlásí výsledek utkání a případně poslední gólové změny. Poté své komentátorské stanoviště opouští a míří k pozápasovým rozhovorům.

3.3.2 Pozápasové ohlasy

Rozhovory s aktéry utkání začínají do deseti minut po skončení utkání. Na pozápasové ohlasy přichází rozhlasový reportér většinou jako jeden z posledních novinářů, protože musí čekat na svůj poslední pozápasový vstup. Píšící novináři a televizní reportéři obvykle v mix-zóně čekají ještě před tím, než zápas skončí. *„Nevýhodou nás rozhlasových reportérů je to, že většinou nepoložíme vlastní dotaz, protože přicházíme na místo pozdě a většinou nestojíme úplně v popředí před hráčem.”*

Právě zde chci upozornit na to, kdy Kuna pokračuje větou, která předchází tvrzení rozporuje, jelikož předem zmíněnou nevýhodu umírňuje tím, že pro ně není omezující.

„[...] Nemyslím si, že by nás to ale nějak omezovalo, kolegové vždy pokládají základní otázky, které jsou pro naše výstupy dostačující.” (Kuna: 9)

Pokud reportér potřebuje pro svůj rozhovor hráče, který není přítomen mezi vybranými hráči, má možnost přímo oslovit tiskového mluvčího mužstva, který je během pozápasových rozhovorů osobně přítomen. Tiskový mluvčí má oprávnění vstoupit do kabiny svého týmu a požádat vybraného hráče, aby přišel na rozhovor.

V případě, že reportér nepožaduje speciální rozhovor, vystačí si s ohlasy obou trenérů a jednoho z hráčů každého mužstva. Na samostatný rozhovor s hráčem má přednost televizní štáb a poté přichází na řadu píšící novináři a rozhlasoví reportéři. Reportér si na nahrávací zařízení nahraje veškerý záznam, který se nazývá hrubý materiál, a tím jeho práce na stadionu končí.

3.3.3 Regionální reportáž

Živé vstupy a pořízení pozápasových ohlasů jsou základem reportérů Českého rozhlasu na každém utkání extraligy. Není to ale všechno, co musí jeden reportér v terénu splnit. *„Jelikož Český rozhlas provozuje v regionech své vlastní regionální stanice, musí tvořit reportér obsah i pro ně.”* (Kuna: 6)

Kuna upřesňuje specifikaci, když říká, že tímto obsahem se rozumí reportáže se stopáží okolo jedné minuty a uvádí konkrétní příklad:⁶

„Pokud proti sobě nastoupí mužstva například Zlína a Třince, dělá reportér na vyžádání dvě unikátní reportáže. Jednu pro Český rozhlas Zlín a druhou pro Český rozhlas Ostrava. Každá stanice požaduje poněkud jiný obsah zacílený na svůj regionální tým a na to musí reportér při pořizování záznamů myslet.” (Kuna: 6) Reportáže pro regionální stanice si žádají editoři vysílání těchto stanic prostřednictvím systému Open Media, a to takřka pravidelně. Výjimkou jsou například dny, v jejichž rámci se hraje více důležitých zápasů, které dostanou přednost.

3.3.4 Reportáž pro Radiožurnál

Petr Kadeřábek se dostává i k práci pro svou hlavní stanici, tedy Radiožurnál. Pokud se jedná o významné, či jinak zajímavé utkání, může mít zájem o reportáž v délce okolo minuty a půl také celorepubliková stanice Radiožurnál. *„[...] reportér v systému Open Media vidí požadavek minimálně několik hodin dopředu a má možnost si připravit předem dějovou linku reportáže.”* (Kuna: 8).

Většinou je předem dané, na co se bude upínat pozornost. Těmito případy mohou být starty hokejových legend, překonání rekordů, souboj prvních dvou týmů v tabulce a podobné významné události s republikovým zásahem.

Reportér si pro případ těchto reportáží musí pořizovat i nemluvené záznamy, jako je fandění fanoušků, pískání rozhodčího nebo rány pukem do mantinelu. Tento materiál pak slouží jako podkres v samotné reportáži. Může se také stát, že reportér chce využít ohlasy fanoušků, a tak se ze svého stanoviště vydává o přestávkách mezi návštěvníky utkání s žádostí o rozhovor.

3.4 Příprava reportéra

Aby mohl reportér kvalitně vykonávat svoji práci, je nutné, aby se orientoval v prostředí, o němž následně referuje. Tímto prostředím máme na mysli sportovní, respektive hokejové dění v České republice. *„Pokud rozhlasový reportér ví, že jeho náplní práce jsou živé vstupy a tvorba reportáží z hokejových utkání, měl by si udržovat základní přehled v tomto oboru.”* (Kuna: 10)

⁶ Archiv vysílání. Web Českého rozhlasu [online]. [cit. 2021-03-31]. Dostupné z: <https://program.rozhlas.cz/zaznamy#/radiozurnal/2021-02-25>

Nicméně podle sportovního reportéra Českého rozhlasu Františka Kuny, není pro výkon jeho povolání nutná dokonalá znalost statistik a historických souvislostí, jako tomu je například u televizních komentátorů. Podle jeho zkušeností se stačí udržovat v obraze a sledovat dění prostřednictvím dalších médií. Tedy číst zpravodajské sportovní weby jako Hokej.cz, iSport.cz, sledovat výsledky utkání, tabulky střelců a bodování pomocí aplikace Livesport a také navštěvovat klubové weby jednotlivých mužstev.

Reportér netráví příliš času podrobnou přípravou, protože během jeho živých vstupů není na tyto informace prostor z důvodu časové úspory. Reportáže se zase zaměřují na všeobecné zajímavosti z pohledu běžného hokejového fanouška. Náplní práce rozhlasového reportéra není objevovat zajímavosti a trávit čas nad zjišťováním zákulisních informací, protože se nejedná o požadovaný výsledek jeho práce. Daleko důležitějším faktorem je, aby reportér dokázal přenést dění z hrací plochy směrem k posluchači, který by si měl dokázat na základě reportérova komentáře situaci představit.

3.5 Akreditace a příchod na místo

Rozhlasoví reportéři mají možnost se akreditovat na utkání extraligy. Tuto možnost jim zajišťuje Český rozhlas, který je svým významem jedním z hlavních médií, jehož reportéři jsou vždy na každém utkání, které se pod hlavičkou české hokejové extraligy odehraje. Petr Kadeřábek říká, že všichni reportéři vlastní svoji identifikační kartu, která je podle předpisů opravňuje ke vstupu na jakékoliv utkání české extraligy v základní části soutěže.

Přestože reportéry jejich rozhlasová identifikace ke vstupu na stadion opravňuje, tak podle Kadeřábka v praxi často samotné kluby upřednostňují a požadují identifikaci v rámci vlastního akreditačního systému. Jelikož jeden klub obvykle navštěvuje po naprostou většinu sezóny jeden stejný reportér, tak už předem žádá reportér, prostřednictvím Českého rozhlasu, svůj klub o přidělení i klubové celosezónní akreditace. Petr Kadeřábek o tomto mluví jako o vyhovění požadavkům klubů, které chtějí mít jednotné podmínky pro vstup na stadion.

Stejně jako nejednotný akreditační systém je i nejednotná možnost dostupnosti na stadion. *„Kromě utkání v Praze, kde jezdíme hromadnou dopravou, využíváme služební automobil a potřebujeme zaparkovat vhodně poblíž stadionu. V klubech, které mají dostatečnou parkovací kapacitu u stadionu, získáváme jako reportéři parkovací kartu.“* (Kuna: 4)

Ovšem najdou se i nyní případy, kde získání této karty z kapacitních důvodů není možné. Kuna uvádí, že reportér tak využívá veřejného parkování i za předpokladu, že cesta na stadion se mu o několik minut prodlouží.

Petr Kadeřábek popisuje i některé nestandardní postupy, a přibližuje to, že v praxi klub s reportérem počítá na každé utkání a není potřeba nikde před zápasem volat s žádostí o akreditaci. Ovšem v případě, kdy na utkání jede náhradní reportér, nebo se jedná o velice významné utkání, na které klub vyhláší speciální akreditaci, je potřeba si pro jistotu ještě zajistit akreditaci telefonátem na sekretariát klubu, nebo osobě, která má tyto záležitosti v klubu na starost. Je to na zodpovědnosti reportéra, aby si v těchto případech přístup na stadion zajistil. Jako příklad z minulosti Kuna uvádí sérii utkání pod širým nebem v Brně nebo souboj Litvínova a Sparty v Drážďanech taktéž na fotbalovém stadionu.

Ve chvíli, kdy je reportér na utkání akreditován, mu nebrání nic bezplatně navštívit stadion a využívat veškerého novinářského zázemí. *„Na stadion jezdím, stejně jako moji kolegové, s přibližně hodinovým předstihem, a to z důvodu, abych se stihl včas spojit s vysílacím technikem a zároveň se vyhnul největší kumulaci návštěvníků před vstupem na stadion.“* (Kuna: 4)

3.6 Pracovní prostředí

Pro vstup na stadion využívají reportéři vyhrazený vstup pro novináře. Na stadionu se může pohybovat volně v rámci předem stanovených zón. Během extraligového zápasu jsou to zóny tiskového střediska, mix-zóny, a tribuny pro novináře. Před vstupem do každé zóny je nutné prokázat svoji identitu v rámci příslušné akreditační karty.

3.6.1 Tiskové středisko

Tiskovým střediskem rozumíme místnost, která je součástí zázemí stadionu. V místnosti se nachází několik pracovních stolů, kde se mají novináři možnost posadit a vytvořit si své vlastní pracovní místo. U stolů je možnost k napojení na elektrický proud a na některých místech i pevné připojení k internetu pomocí konektoru, který je doveden přímo ke stolu.

V tiskovém středisku kluby poskytují novinářům také v různé škále občerstvení. Základem je voda, čaj nebo také káva. Některé kluby poskytují novinářům i jídlo a sladké nápoje.

Do tiskového střediska má přístup i tiskový mluvčí domácího celku, nebo člověk s funkcí mediálního manažera daného klubu, který se stará o to, aby byly ve středisku k dispozici vytištěné kopie zápisu o utkání, z něhož před zápasem novináři čerpají soupisky obou týmů a o přestávkách pak aktuální statistické údaje.

„V rámci tiskového střediska, pokud klub pro tyto účely nemá vyhrazenou speciální místnost, probíhají i pozápasové tiskové konference s trenéry obou týmů.“ (Kuna: 11)

3.6.2 Komentátorské stanoviště

Novináři mají na stadionu vyhrazeny jedny z nejlepších míst s výhledem na hrací plochu. Jedná se o prostor na tribuně, který je situován nad středem kluziště, většinou ve vyšší části tribuny na podélné straně. Je to prostor, ze kterého mají novináři bezproblémový přehled o dění na hřišti a nepřekáží jim ve výhledu mantinely ani další rušivé elementy. Standardem komentátorského stanoviště je kromě sedátka i menší pracovní stůl s možností připojení k elektrickému proudu. *„V současné době se už postupně opouští od drátového internetového připojení a využívá se bezdrátová technologie Wi-Fi.“* (Kuna: 11)

Komentátorské stanoviště je oddělený sektor se samostatným vstupem, ovšem na stadionech, jako je například Zimní stadion Luďka Čajky ve Zlíně, je součástí klasické tribuny pro fanoušky a pouze určité řady jsou vyhrazeny novinářům. Vstup na tyto novinářská místa ovšem hlídá člen bezpečnostní služby, jenž je na místě k dispozici.

3.6.3 Mix-zóna

Kromě výše uvedeného tiskového střediska a vyhrazeného prostoru na tribuně se reportér dostává po konci utkání i do mix-zóny. Tato zóna je určena pro rozhovory s hokejisty a je umístěna v těsné blízkosti hráčských šaten, jelikož hráči přichází na tyto rozhovory bezprostředně po skončení utkání ještě v plné výstroji a v bruslích. V prostoru mix-zóny se nachází také velké pozadí, na němž jsou vyobrazena vybraná loga sponzorů extraligy a domácího mužstva. Před tímto bannerem probíhají všechny rozhovory, především ty, z nichž je pořizován i videozáznam.

3.7 Reportérův harmonogram

František Kuna říká, že reportéři si utvářejí svůj pravidelný harmonogram, podle kterého se na zápasech řídí. Postupem času dělají jednotlivé činnosti automaticky, a jejich harmonogram dostává jednoznačnou rutinní podobu. Tato podoba se podle Kuny v průběhu let u jednotlivých reportérů může měnit a s přibývajícimi zkušenostmi se může zkracovat délka jednotlivých úkonů.

Následující harmonogram jsem odpozoroval u reportéra Františka Kuny, který v této pozici u rozhlasu působí osm let.

Obvyklý čas příjezdu reportéra na místo utkání je jedna hodina před zahájením zápasu. Reportér přichází na stadion a míří za kolegou technikem, který by měl mít v tuto chvíli připravené vysílací zařízení, které je propojené se studiem Radiožurnálu. Reportér zkontroluje, zda má všechno připraveno a vše funguje. Pokud reportér ví, že musí tvořit i reportáž, jde k ledové ploše, či mezi přicházející fanoušky a nahrává si potřebné zvukové materiály k této reportáži. Pokud reportáž nechystá, tak František Kuna říká, že je to jedna z mála příležitostí zajít si na občerstvení.

Půl hodiny před začátkem utkání se reportér prostřednictvím vysílacího zařízení spojuje s koordinátorem sportovního rozhlasového vysílání. Ten mu sděluje, které další současné hokejové zápasy se hrají a v jakém pořadí si bude s dalšími kolegy reportéry na jiných stadionech předávat slovo.

Po úspěšném spojení s koordinátorem je potřeba, aby si reportér zajistil soupisky, které jsou připraveny v tiskovém středisku a každý novinář má možnost si jednu kopii vyzvednout. Poté se reportér vrací zpátky na své stanoviště na tribuně a začíná se připravovat na zahájení utkání a jeho první živý vstup daného dne.

Reportér je na svém komentátorském místě a pravidelně se každých 15 minut přihlašuje do vysílání se svými živými vstupy, které shrnují dosavadní průběh zápasu. Délka zápasu je přibližně okolo 2 hodin a 20 minut, vždy však záleží na okolnostech hry. Některé zápasy se mohou přiblížit i k délce 3 hodin od úvodního buly až po konec zápasu.

Vytíženost reportérů během zápasu není tak velká jako bezprostředně po skončení utkání nebo ve chvíli, kdy materiály doma edituje, „*Když zrovna neprobíhá živý vstup, tak ve volném čase mezi vstupy sleduji hokej, ale také dělám jiné věci, které ani s utkáním nesouvisí. Je důležité abych byl připravený na každý vstup, jenže mnohdy se nic zajímavého nestane, tak pouze zopakuji to, co jsem říkal v minulém vstupu a pouze zmíním aktuální čas zápasu.*” (Kuna: 13)

Konec utkání neznamena pro rozhlasového reportéra i konec vysílání. Reportér čeká na nejbližší živý vstup do vysílání, aby mohl ohlásit konec utkání a výsledek. Ve chvíli, kdy jeho poslední vstup skončí, musí se co nejrychleji přesunout do prostoru mix-zóny, kde probíhají veškeré rozhovory s hráči a trenéry. Rozhovory trvají průměrně okolo 15 minut, během kterých se stihnout vystřídat všechny zpovídané osoby. Standardně opouští reportér stadion přibližně 45 minut po konci zápasu.

3.8 Spolupráce s ostatními novináři

Na hokejových zápasech působí mnoho zástupců médií. Počty novinářů na průměrném extraligovém zápase se pohybují okolo 10 až 20. Mezi tyto novináře patří kromě rozhlasového reportéra, také píšící novináři, redaktoři klubových webů a regionální a celostátní televize. *„Vztahy mezi novináři jsou přátelské a vstřícné. Nelze říct, že by se reportéři setkávali s konkurenčním bojem, spíše naopak všichni se snaží si navzájem pomoci.“* (Kuna: 14)

Většina novinářů navštěvuje zápasy pravidelně a tvoří tak stálý kolektiv a je obvyklé, že si všichni mezi sebou tykají. I během pozápasových rozhovorů pozorují kolegiální atmosféru. Ještě před tím, než přijdou hráči na rozhovory, novináři mezi sebou hodnotí utkání a domlouvají se, na jaké téma otázek se budou ptát. *„Každý z reportérů si může v utkání všimnout různých zajímavostí, se kterými se se svými kolegy podělí a pak se mohou použít třeba v reportáži.“* (Kuna: 14)

Podle mých znalostí z dosavadní novinářské praxe vím, že mnoho redaktorů vystřídalo několik redakcí napříč sportovní žurnalistikou. Tudíž potkávají na stadionech i své bývalé kolegy. Není neobvyklé, když si novináři, především ti píšící, pomáhají natolik, že například nahraný zvuk hokejového rozhovoru propůjčuje k přepsání jinému novináři, který rozhovor nahrát nestihl, nebo měl technické potíže.

Vrátím se i k tvrzení Tejkalové, které zmiňuji v kapitole 1.9., v němž autorka popisuje sportovní novináře jako fanoušky. Tvrzení se dle mého poznání shoduje se skutečností a ať už novináři přiznávají sympatie k nějakému klubu nebo sportu jako celku, tak takové citové vztahy jsou v prostředí mezi novináři běžné a mezi sebou navzájem tyto sympatie, či antipatie, sdílí. Na produktech novinářů by se ale jejich sympatie projevovaly neměly a ani v závažné míře neobjevují.

Na zahraničních akcích, spjatých například s reprezentačním hokejem, drží novináři vždy se svými kolegy ze své země, a přestože každý reprezentuje jiné médium, převládá zde kolegiálnost.

3.9 Pracovní technika

Dnešní doba se oproti minulosti zásadně liší v tom, co musí reportér s sebou na zápasy vozit. „Dříve reportéři navštěvovali zápasy sami a vozili si s sebou vysílací zařízení, které funguje na základě mobilního datového signálu a slouží k propojení s pracovištěm distribuce signálu, kterému se slangově říká galerka, a studiem Radiožurnálu.“ (Kadeřábek: 7)

Dva roky už toto reportéři na hokejových utkáních neřeší a spoléhají se na služby technika, který je s nimi a stadionu má na starost veškeré technické zajištění, včetně spojení se studiem.

Hlavním pracovním nástrojem reportéra je nahrávací zařízení, které můžeme označit jako diktafon. Tento diktafon dostává reportér od Českého rozhlasu a přístroj splňuje nej přísnější kritéria kvality zvukového nahrávání. Na toto nahrávací zařízení pořizuje reportér rozhovory, okolní ruchy pro reportáže a také na něj nahrává doprovodné vlastní slovo. Tento diktafon lze propojit jedním konektorem s počítačem, do kterého se pak všechny zvuky importují pro následnou editaci a střih.

Dalším důležitým pracovním nástrojem je notebook. Stejně jako diktafon, tak i notebook propůjčuje každému reportérovi Český rozhlas. „Přímo na stadionu slouží notebook jako informační nástroj. V průběhu utkání především sledují reportéři vývoj dalších souběžně hraných utkání na jiných stadionech prostřednictvím výsledkových serverů Livesport nebo Onlajny.” (Kadeřábek: 7) Stejně tak má reportér možnost na serveru Hokej.cz sledovat průběžné statistiky ze zápasu, jehož se právě účastní.

Dá se konstatovat, že využití notebooku není pro reportéra na stadionu nezbytné, ovšem usnadňuje mu příjem důležitých informací. Naopak hlavní roli hraje notebook a program na editaci zvukových nahrávek ve chvíli, kdy reportér stříhá a upravuje pořízené záznamy. Tato činnost se však neodehrává na stadionu, ale doma nebo v kanceláři Českého rozhlasu.

Typickým rozpoznávacím znakem rozhlasového reportéra jsou sluchátka s mikrofonem, které jsou napojeny na vysílací zařízení kodek. „Ve sluchátkách slyšíme živé vysílání Radiožurnálu, případně pokyny sportovního koordinátora nebo technika vysílání.” (Kadeřábek: 7)

Mikrofon, který je napojený přímo ke sluchátkům, nemusí reportér nijak zvlášť držet, jelikož je součástí setu se sluchátky a je nastaven přímo k jeho ústům.

3.10 Komunikace s redakcí a technikem

Po celou dobu utkání může do činnosti reportéra zasahovat několik dalších osob. Osoby, které to mají v popisu práce a jsou neustále v přímém kontaktu s reportérem, jsou tři. Následující definici a přehled jsem sestavil na základě pozorování a rozhovorů s oběma zaměstnanci sportovní redakce Františkem Kunou a Petrem Kadeřábkem, kteří si všechny pozice v rámci Českého rozhlasu už vyzkoušeli.

a) Vysílací technik

Začneme osobou, která je v celém procesu vysílání nejdůležitější. Tím je pozice vysílacího technika, respektive techničky, protože tuto roli zastávají v rámci Radiožurnálu významně i ženy. Vysílací technik je ten, kdo pouští reportéra do živého vysílání a také jej po jeho vstupu odebírá. Prostřednictvím pracoviště distribuce signálu je propojen reportér právě s vysílacím technikem, který jej má v rámci svého mixážního pultu napojeného na jeden z vysílacích kanálů. Od začátku až do konce je reportér na tento vysílací kanál připojen a díky němu má možnost slyšet vysílání rozhlasu. Vysílací technik může kdykoliv reportéra oslovit s dát mu pokyny k vysílání. Většinou se jedná o časové pokyny v rámci stopáže jednotlivých vstupů.

b) Koordinátor sportovního vysílání

Koordinátor je součástí sportovní redakce, kde má i své zázemí. Tato osoba má v daný den přehled, o obsazení jednotlivých reportérů na sportovních událostech, včetně hokejové extraligy. Koordinátor sděluje reportérovi, která další souběžná utkání se hrají a v jakém pořadí se bude v rámci vstupu se svými kolegy na jiných stadionech střídat. Pokud má koordinátor potřebu reportérovi něco sdělit, případně upozornit jej na chybu, tak má, stejně jako vysílací technik, možnost přímého napojení do jeho sluchátek a reportér s tím může také komunikovat. Také se může stát, že reportér vyhodnotí, že se na stadionu děje něco zajímavého, co by nemělo uniknout vysílání a je potřeba této události vyhradit delší prostor. V tomto případě se reportér obrací na koordinátora a ten po uvážení a zhodnocení situace může případný prostor po komunikaci s vysílacím technikem poskytnout.

c) Služba sportovní redakce

Jelikož koordinátor sportovního vysílání pracuje pouze v rámci denní směny, jeho konec pracovní doby nastává v průběhu hraného utkání. Proto kompetence koordinátora po jeho odchodu přebírá osoba na službě. Služba mimo jiné kontroluje následné výstupy připravené do vysílání, které reportér nahrává do databáze Českého rozhlasu Dalet.

3.11 Činnost po opuštění stadionu

3.11.1 Cesta domů

František Kuna říká, že už během cesty domů začíná reportér přemýšlet nad tím, jakou podobu budou mít jeho výstupy. Máme na mysli především reportáže, pro které už má v tuto chvíli nahráný zvukový materiál a musí začít přemýšlet nad tím, jak jednotlivé prvky reportáže

seskládat. Cestu ze stadionu tak lze ideálně využít pro poslech materiálu a sestavování nápadů na jejich použití.

3.11.2 Střih a editace

Ještě tentýž večer po odehraném zápase pokračuje reportér ve své práci, většinou už přímo v domácích podmínkách. Z nahrávacího zařízení importuje nahrané materiály do pracovního notebooku. „*Úprava a střih zvukových záznamů se dělá prostřednictvím programu Sound Forge. Dalšími programy, se kterými musí reportér pracovat je produkční systém Dalet, na nějž se záznamy ukládají a informační systém Open Media, který je zároveň velkou databází materiálů a průvodních, respektive označovacích textů a popisů k jednotlivým obsahům.*” (Kadeřábek: 10)

Postup při zpracování zvukových materiálů je vždy stejný. Nejprve se nahraje hrubý záznam, z něhož si reportér vybere pouze to, co potřebuje. V případě ohlasů je to pouze stručný ohlas konkrétního aktéra. Následně se musí odstranit, pokud to alespoň trochu jde, rušivé elementy jako kašel, bouchnutí a nevhodné zvukové projevy či opakující se slova.

Tímto způsobem musí zpracovat celkem 4 záznamy, které se skládají z trenéra domácího a hostujícího celku, taktéž domácího hráče a hostujícího hráče.

„*Po jednotlivých ohlasech přichází na řadu požadované reportáže, které mohou být v případě velké poptávky až tři, tedy pro každé regionální rádio a pro celorepublikový Radiožurnál.*” (Kadeřábek: 10) Střih a editace probíhá obdobně, jako u ohlasů, nicméně reportáž je náročnější celek, který se skládá ještě z dalších pořízených zvuků na stadionu a také mluveným slovem samotného reportéra, který uvádí jednotlivé dějové linky. To všechno je potřeba vměstnat do maximálně stosekundové délky reportáže.

„*Základem reportáže je, aby z ní byl patrný a zcela jasný příběh založen na zajímavosti. Nejdůležitějších je prvních 5 vteřin, které musí posluchače zaujmout, a proto se často využívá otevření například zvukem hlasatele, fanděním fanoušků nebo výkřiky hráčů či trenérů, které si reportér pořizuje během zápasu, kdy už ví, na čem bude reportáž stavět.*” (Kadeřábek: 11)

Své vlastní mluvené slovo nahrává reportér doma na stejné nahrávací zařízení, se kterými nahrával rozhovory s aktéry a děje se tomu tak v tiché místnosti, která ovšem nemusí být nijak speciálně pro tuto činnost upravena. Petr Kadeřábek prozrazuje způsob, jakým se případně umí zbavit okolních ruchů a ozvěn, a to tak, že nahrává svůj komentář pod peřinou nebo silnou dekou, která má dostačující odhlučňující účinky. Ve chvíli, kdy jsou všechny

požadované výstupy v programu Sound Forge připraveny, kontroluje si je reportér a může je připravit k publikaci.

3.11.3 Proces publikace

Český rozhlas používá na všech svých stanicích dva hlavní systémy. Pro přístup do nich se musí reportér ze svého domova připojit na virtuální privátní síť, aby k nim měl bezpečný a přímý přístup. Jejich postup popisuje reportér František Kuna, který zároveň i působí na některých směnách jako služba, a tedy editor pro ostatní reportéry.

Pro přípravu k publikaci je potřeba vytvořit v databázi Open Media nový záznam. *„Reportér je povinen vyplnit název záznamu a přidat jeho popis, aby napříč všemi stanicemi bylo jasné, co se v daném příspěvku nachází.”* (Kuna: 17) Zároveň se zde i přidává text, který je kostrou toho, co má moderátor před uvedením záznamu do vysílání říct. Dalším důležitým údajem je i takzvaná expirace záznamu, která udává, kdy nejpozději je možné zvukový záznam vysílat, než bude jeho obsah neaktuální.

Ve chvíli, kdy jsou vyplněny výše uvedené náležitosti, otevírá reportér program Dalet, do něž se celý zvukový záznam, tedy reportáž nebo ohlas, nahraje. *„Dalet vygeneruje kód záznamu, který se přidává do příslušného sloupce v Open Media, kde se také ještě nastaví celému novému záznamu štítek označující připravený záznam ke kontrole.”* (Kuna: 17)

Kontrola všech takto připravených záznamů je dvojitá. Jako první se k záznamu dostává pracovník denní služby, který si vše poslechne a zhodnotí, zdali je záznam technicky i fakticky v pořádku, V případě, že ano, označuje služba záznam jako hotový. Tím druhým člověkem, který se může ještě k záznamu vyjádřit, je editor vysílání konkrétní stanice, která chce příspěvek vysílat.

Jelikož reportér odevzdává své materiály v pozdních večerních hodinách a služba má ke kontrole spousty dalších požadavků, reportér může vše vypnout a jít spát. *„Nicméně je nutné, aby byl stále na telefonním příjmu a v případě nevyhovujícího příspěvku jej mohl upravit. Pokud je v záznamu chyba, ale do vysílání jde až v dopoledních hodinách, nikoliv brzy ráno, dostává reportér upozornění na opravu SMS zprávou.”* (Kuna: 18)

František Kuna z vlastních zkušeností tvrdí, že chyby se dějí velmi zřídka, nicméně připouští, že občas je potřeba provést úpravy.

3.12 Celozápasový živý přenos

Aby Český rozhlas prostřednictvím Radiožurnálu nabízel kontinuální živě komentovaný přenos z hokejového utkání, není v současnosti standardem. „*Vybírají se opravdu jen ty nejdůležitější sportovní události, kterým dominují zápasy hokejového národního týmu na mistrovství světa v hokeji nebo olympiádě.*” (Kadeřábek: 13) Dalšími událostmi jsou například významná fotbalová utkání, nicméně výjimky existují i v rámci hokejové extraligy, z níž známe klasické dispečinkové přenosy jako součást kompletního zpravodajství Radiožurnálu.

Největší jistotu přenosu tak mají již zmiňované zápasy české hokejové reprezentace, které se odehrávají každoročně v rámci mistrovství světa, v jehož rámci odehrává v časovém úseku 2 týdnů národní tým České republiky minimálně pět utkání základní části turnaje včetně případných finálových vyřazovacích soubojů. Ze všech těchto zápasů přináší Radiožurnál kontinuální živé přenosy.

„*Český rozhlas musí před takovouto akcí zakoupit licenční právo vysílat přenos od společnosti, která je majitelem licenčních práv a její distribuci zajišťuje.*” (Kadeřábek: 14) V rámci této licence získává Český rozhlas nejen právo vysílat, ale také má automaticky přiřazenou pozici na komentátorské tribuně a také vlastní vyhrazenou pozici v mix-zóně určenou pro pozápasové rozhovory.

Stálou komentátorskou dvojicí, která tyto akce navštěvuje, jsou František Kuna a Petr Kadeřábek, kteří jsou zároveň mými respondenty polostrukturovaných rozhovorů. Při zahraničních cestách zastávají oba pozice komentátorů živých přenosů, reportérů z dějiště turnaje a techniků, kteří jsou na místě zodpovědní za průběh přenosu. Autor této bakalářské práce se osobně účastnil takové akce v roce 2017 v roli píšícího novináře, avšak nezávisle vůči této, a měl možnost oba reportéry při práci sledovat přímo v jejich blízkosti a prostorech pro média.

3.12.1 Zázemí

Pro práci na místě v dějišti konání akce musí být reportéři zajištěni v rámci technického zázemí, včetně dobré dostupnosti na stadion a dalších aspektů. Jelikož v rámci svého působení na akci mají mnoho úkolů, musí bydlet v co nejkratší vzdálenosti od stadionu. Praxe je taková, že se hotely nachází v těsné blízkosti hokejových arén.

Přímo na stadionu se reportéři mohou pohybovat v rámci zón pro média. Tyto zóny zahrnují tiskové středisko, komentátorské stanoviště a mix-zónu. V tiskovém středisku sdílí prostory se všemi ostatními novináři. „*V porovnání s tiskovými středisky na zápasech české ligy, jsou střediska během mezinárodních turnajů velikostně a kapacitou až desetinásobně větší. Využitím se nikterak zásadně neliší od tiskových středisek při zápasech extraligy. Novináři mají k dispozici pracovní prostory a dostatečný počet kopií zápasových soupisek a statistik.*” (Kuna: 20)

Nejdůležitějším prostorem je komentátorská pozice, která se nachází ve stejných prostorech, kde komentují utkání i komentátoři televizních stanic. Tento prostor je obvykle situován v podélné části ledové plochy naproti středovému kruhu a blíže k horní části tribuny stadionu. Své komentátorské místo mají už od začátku turnaje vyhrazené a nemění se v průběhu konání akce. Součástí komentátorského prostoru je stůl a sedátka pro dvě osoby, drátové připojení k elektrickému proudu a datové síti, monitor zobrazující v průběhu utkání opakované záznamy a notebook, který však podle Františka Kuny nevyužívají a místo něj používají vlastní.

Aby mohl přenos po technické stránce fungovat, přivázejí si reportéři vlastní vysílací zařízení, které je totožné jako to, jež mají od technika připravené i na zápasech domácí extraligy v Česku. Velikost vysílacího zařízení přirovnává Kadeřábek ke krabici od bot. Toto zařízení funguje na bázi datového mobilního signálu. Samozřejmostí jsou sluchátka s mikrofonem. Na rozdíl od domácích zápasů si musí všechno nastavit a zapojit reportéři sami. Další součástí jejich výbavy jsou sluchátka, která se nasazují přes hlavu s mikrofonem.

Licence pro vysílání rozhlasových přenosů zajišťuje Českému rozhlasu, potažmo jejich reportérům, vyhrazené místo v mix-zóně pro získávání pozápasových rozhovorů. Toto místo je v rámci pořadí druhým nejlukrativnějším hned po prostoru pro televizní reportéry, kteří mají absolutní prioritu a hráči k nim přicházejí jako první. Další v pořadí pak stojí právě reportéři rozhlasu a až v závěru prochází hráč mix-zónou okolo píšících novinářů a těch, kteří natáčejí pro internetová média.

3.12.2 Způsob komentování

Komentování celého utkání je proces, jehož příprava podle Františka Kuny začíná už čtyřicet minut před začátkem utkání. Reportéři na svém místě zapojují vysílací zařízení a spojují se s pracovištěm distribuce signálu, které je zařazuje do vysílání s Radiožurnálem a propojuje s technikem vysílání. Základním úkolem je ověřit správnost a funkčnost přenosu. Pokud je vše v pořádku, reportéři si jdou do tiskového střediska vyzvednout soupisku.

Poprvé se posluchačům ozvou již několik minut před začátkem zápasu. „*První slovo dostáváme ze studia už patnáct minut před utkáním. Naším úkolem je posluchačům říct, jaký zápas budeme komentovat, o co v utkání půjde a uvedeme základní soupisky.*” (Kuna: 22)

Pokud je více času, přichází ve vysílání ještě hudební vstup, pokud ne, reportéři, které v tuto chvíli můžeme nazvat komentátory, pokračují dál v úvodu k utkání, v němž představují další zajímavosti.

Komentátoři se střídají obvykle po dvou až čtyřech minutách hry. Jak k tomu dochází popisuje František Kuna. „*V případě, že by chtěl jeden z nás tomu druhému do komentáře vstoupit se svým poznatkem, dává znamení doteku loktem na loket směrem k dotyčnému.*” (Kuna: 23)

Co se týče samotného obsahu komentování, komentátoři mají předem určený způsob, jakým se zápas komentuje. „*Musíme si uvědomit, že posluchači utkání nevidí a je potřeba neustále popisovat, kde se nachází puk a kde jednotliví hráči. Samozřejmě na ledě je jich dvanáct a je to složité.*” (Kuna: 24)

Je to dost odlišné od komentáře, který mohou diváci poslouchat při sledování televizních přenosů. „*My musíme komentovat i v momentech, kdy se na tom ledě nic neděje, to znamená buď komerční přestávku, ošetřování hráče, technický problém na ledě. Na začátku pauzy často komentátoři shrnují dosavadní průběh zápasu a pokud se prodleva natahuje, komentujeme to, co na ledě vidíme, například popisujeme, jak technik upravuje díru v ledu.*” (Kuna: 24)

Komentátoři musí mít i systém střídání v komentování. Signál pro druhého komentátora, že se má připravit na svůj úsek je takový, že dosavadní komentující řekne aktuální čas utkání a výsledek. Jednak se tak děje, protože posluchač rádia si může naladit vysílání kdykoliv v průběhu přenosu a netuší, jaké je skóre zápasu, a také je to vhodným signálem ke střídání. František Kuna zdůrazňuje, že zároveň tento způsob není vynucený komentovaným předáním slova, což působí v projevu lépe.

Během přestávek v rámci hokejového utkání mají komentátoři volno, během kterého mohou svoji komentátorskou pozici opustit, jelikož tuto mezeruje

zaplňuje vysílání Radiožurnálu s přehledem zpráv. Necelé dvě minuty před začátkem další třetiny moderátor ze studia opět uvádí, že předává slovo komentátorům hokejového utkání a říká jejich jména.

„Máme mezi sebou takovou domluvu, že začíná mluvit ten, jehož jméno vysloví moderátor jako druhé.“ (Kuna: 23) Z tohoto signálu je patrné, že komentátorská dvojice využívá interních signálů k tomu, aby komentování bylo plynulé a nevznikaly zde chyby, jako například vzájemné přerušování průběhu nebo naopak nežádoucí ticho.

Na téma mlčení v živém vysílání František Kuna upozorňuje. *„To nejhorší, co se může v rámci komentáře stát, je mlčení. Avšak existuje jediná výjimka, kdy po dobu několika sekund nemluvíme, a to v případě, že chceme nechat posluchačům prostor vnímat atmosféru například po vstřelené brance nebo při vyhrocené situaci, kdy diváci z tribun hlasitě nespokojeně pískají.“* (Kuna: 24)

Komentátoři v dějišti akce plní i roli reportérů a tato další funkce je drobnou komplikací při závěru utkání. Bezprostředně po zápase totiž následují rozhovory s hráči v mix-zóně, a i ty musí reportéři nahrát a vyzpovídat vybrané hráče. Existují dvě situace, která mají různá řešení. *„Pokud je rozdíl ve skóre mezi týmy značný, už alespoň tři minuty před koncem zápasu odchází jeden z komentátorů do mix-zóny a na tom druhém je, aby zbývající minuty duelu odkomentoval sám.“* (Kuna: 26)

Přesun do mix-zóny je totiž otázkou i několika minut, a to dle umístění, jelikož mix-zóna se nachází hned vedle ledové plochy v průchodu do šaten hráčů a komentátorská pozice v horní části tribuny.

Pokud je utkání vyrovnané a případně za nerozhodného stavu pokračuje v prodloužení, potažmo samostatných nájezdech, setrvávají oba komentátoři na svém stanovišti do rozhodnutí výsledku zápasu. *„Až ve chvíli, kdy se rozhodne, jeden z nás sbalí techniku a druhý odchází pořizovat rozhovory. V tomto okamžiku spoléháme na televizní štáby, které díky přednostnímu právu přichází na řadu během rozhovorů jako první a hráče tak pozdrží.“* (Kuna: 26)

3.12.3 Ostatní činnost reportérů

Jak už bylo zmíněno, reportéři Českého rozhlasu pracují v terénu multifunkčně. Jejich přítomnosti v místě dějiště významné sportovní akce je využito pro vysílání maximálním způsobem a to tak, že kromě živého komentování utkání českého národního týmu zajišťují další materiály primárně pro Radiožurnál.

Po každém utkání pořizují pozápasové ohlasy trenérů a rozhovory s hráči, na jejichž základě tvoří reportáž. S hráči přicházejí do kontaktu i mimo zápasové dny. „*Obvykle se ve volných dnech, kdy náš tým nehraje, účastníme dopoledních tréninků, na kterých probíhají rozhovory s trenéry.*” (Kadeřábek: 16)

Zde reportéři nabírají rozhovory, které mají charakter hodnocení předchozího utkání, nebo naopak směřují k dalšímu utkání a aktéři jsou dotazováni na svého soupeře. Dalším úkolem je tvorba reportáží z dějiště akce, které se tvoří na základě atmosféry na stadionu, podoby města, vnímání akce mezi místními a fanoušky. Všechny tyto materiály reportéři pořizují a také bezprostředně editují.

Český národní tým se ovšem nemusí dostat až do finále. Nicméně Petr Kadeřábek říká, že i když Česká republika turnaj opustí, tak oni pokračují až do finálového dne. „*Obvykle komentujeme finálový zápas a děláme i z posledního utkání reportáž a ohlasy s novými mistry světa.*” (Kadeřábek: 17)

Jejich práce končí na takovém turnaji až po celých třech týdnech a domů se dostávají až následující den po skončení finále.

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce pro mě znamenala poznání kompletní zákulisy tvorby rozhlasových přenosů. Takřka rok trvající proces, během kterého jsem získával materiály, ať už zúčastněným pozorováním nebo rozhovory, měl daleko větší informační a poznávací přesah, než jsem očekával, s ohledem na to, jaké informace byly původně dle mého předpokladu potřebné pro dokončení této práce.

Už předem jsem měl jasně stanoveno, za jakých podmínek budu provádět pozorování reportérů, tedy nejprve nepřímou, jako píšící novinář, o kterém reportéři nevěděli, že sleduje jejich činnost a až poté napřímo v doprovodu jednoho z nich. Potěšujícím poznáním bylo, že se v mé přítomnosti nikterak nezměnily procesy, které by moje účast mohla ovlivnit, jako například přístup reportéra k okolí nebo harmonogram pohybu na stadionu.

Jako píšícího novináře, se zkušenostmi právě z těchto zápasů mě zajímalo, jakou práci navíc musí kolegové z rozhlasu zvládat, a co oproti ostatním zase dělat nemusí. I díky zasvěcení do novinářské profese spojené s hokejovou extraligou jsem měl už jistý vhled do fungování těchto procesů. Nicméně ani zdaleka jsem neměl představu o tom, co mediální organizace Českého rozhlasu nabízí.

Překvapivým faktem pro mě bylo, že reportéři plní v rámci své profese více funkcí, nikoliv pouze tu, kterou můžeme vnímat během přenosů. Právě toto téma se stalo jedním z těch, na které jsem zaměřil svou pozornost. Kromě všeobecného faktu, že samotný reportér je komentátorem, jsem zjistil, že plní i funkce služby a koordinátorů sportovního vysílání, což jsou v zásadě funkce, které odpovídají náplni práce redakčního editora. Měl jsem možnost také poznat a zaznamenat, do jaké míry musí umět reportéři pracovat s vysílací technikou.

Přestože sportovní redakce Českého rozhlasu nerozlišuje reportéry podle sportovního zaměření, je v rámci kolektivu nepsané rozdělení podle toho, jaký mají reportéři k jednotlivým sportům vztah, a tak například stálými účastníky mistrovství světa v ledním hokeji jsou reportéři František Kuna a Petr Kadeřábek, kteří byli respondenty polostrukturovaných rozhovorů pro výzkumnou část této bakalářské práce a prozradili mně mnoho informací právě z velkých zahraničních akcí, kde je vytížení reportérů daleko větší, než při běžném hokejovém utkání v rámci České extraligy.

Díky tomu, že jsem nejprve mohl sledovat práci reportérů přímo na stadionu, a až poté pracovat na rozhovorech, konfrontoval jsem reportéra s rutínami, které měl zažité do takové míry, že je žádným způsobem nezahrnoval do odpovědí v rámci výzkumných otázek.

Jsem rád, že jsem splnil vlastní očekávání a podařilo se mi sjednotit informace o rutině rozhlasového reportéra Českého rozhlasu na hokejovém utkání a mé poznatky mohou být přínosem a zdrojem informací ať už pro mé další kolegy, kteří se rozhodnou zabývat se v rámci svých prací tematikou rozhlasové sportovní žurnalistiky, ale také všem, které zajímá zákulisí práce reportérů a třeba i uvažují o tom, že by se jednou reportéry chtěli stát. Takovými zájemci bych doporučil se s obsahem této práce seznámit, protože jsem přesvědčen, že díky osobním zkušenostem dvou dlouholetých reportérů toho mohou o této profesi mnoho zjistit.

Doufám, že i s odstupem času budou některé pasáže z této práce užitečné. Budu velice rád, pokud se některé informace stanou nosným a zajímavým materiálem k výzkumu rozhlasových rutin sportovních reportérů v budoucích letech a bude z nich možné komparovat rozdíly a vývoj celého procesu. Myslím si, že spojení sportovní žurnalistiky a rozhlasu má před sebou ještě mnoho let symbiózy, na které se plánuji zaměřit nejen v dalším pokračování mého studia.

SEZNAM LITERATURY

BOYLE, Raymond. *Sports Journalism: Context and Issues*. London: SAGE, 2006, ISBN-10 1-4129-0798-5.

BURTON, Graeme a Jan JIRÁK. *Úvod do studia médií*. Brno: Barrister & Principal, 2001. ISBN 80-859-4767-6.

CUDLÍN, Karel, OSVALDOVÁ, Barbora, Radim KOPÁČ a Alice NĚMCOVÁ TEJKALOVÁ, ed. *O reportáži, o reportérech*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1781-7.

ČECHÁK, Vladimír. *Sociologie sportu*. Praha: Olympia, 1986.

JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Masová média*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-466-3.

JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-287-4.

NAVRÁTIL, Karel. *Čtrnáct kapitol o rozhlase*. 2. Praha: Literární akademie, 2006. ISBN 80-86877-04-3.

OSVALDOVÁ, Barbora a Jan HALADA. *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. 2., dopl. vyd. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-727-7108-6.

PERKNER, Stanislav a Leopold SLOVÁK. *Teorie a praxe rozhlasové žurnalistiky*. Praha: Novinář, 1986.

SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014. *Žurnalistika a komunikace*. ISBN 978-80-247-3568-9.

SEKOT, Aleš. *Sociologie sportu*. Brno: Masarykova univerzita, 2006. ISBN 80-731-5132-4.

SEKOT, Aleš. *Sport a společnost*. Brno: Paido, 2003. ISBN 8073150476.

SLOVÁK, Leopold. *Rozhlasová žurnalistika*. Praha: Novinář, 1975.

TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-683-4.

TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-736-7096-8.

VYMĚTAL, Jiří. *Prostředky masového sdělování a kultura*. Praha: Novinář, 1981.

Diplomové práce

SCHRÖDEROVÁ, Simona. *Specifika práce rozhlasového sportovního reportéra: vývoj profese od 60. let do konce 90. let* [online]. Praha, 2020 [cit. 2021-03-31]. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Vedoucí práce Josef Maršík.

ZASIDKOVYCH, Ilona. *Využití reportáže jako metody rozhlasové* [online]. Praha, 2017 [cit. 2021-03-31]. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Vedoucí práce Josef Maršík.

Seznam dalších zdrojů

radiozurnal.rozhlas.cz

program.rozhlas.cz

www.ceskyhokej.cz

PŘÍLOHY

Příloha č.1

Doplňující rozhovor k zúčastněnému pozorování se členem sportovní redakce ČRo Františkem Kunou

1) Co je vaším úkolem ve sportovní redakci?

Působím ve funkci reportéra a zajišťuji obsah převážně pro vysílání Radiožurnálu. Včetně toho, že jezdím do terénu a pořizuji zvukové materiály, tak je také edituji. Do toho dělám i směny na službě. Těch funkcí je tady více. Jednotliví zaměstnanci se v těchto pozicích totiž mohou střídat, a tak se například stává, že člověk je jeden den v terénu jako reportér na hokeji, následující den například funguje na noční směně jako služba, a třetí den přichází do redakce na pozici koordinátora.

2) Kdy a jak se dozvídáte, že pojedete na konkrétní utkání?

Kdy a na jaké utkání pojedu se dozvídám asi 7 nebo 10 dní dopředu. Rozhoduje o tom šéf sportovní redakce Miroslav Bureš. Rozdělení reportérů ale dlouhodobě funguje tak, že každý reportér pokrývá utkání ve svém kraji a s ohledem na celou sezónu je dané, že bude na každém utkání přítomen. Především to tak platí pro reportéry v krajích. V Praze se máme také každý svůj tým, na kterém se ale střídáme, protože je nás tu více. Může se ale stát, že některý ze stálých reportérů nemůže na svůj zápas jít, tak jej musí někdo nahradit, většinou někdo z pražské redakce.

3) Jakým prostřednictvím se to dozvídáte?

Máme systém Open Media, ve kterém je napsaný rozvrh reportérů.

4) Jak probíhá vaše cesta na hokejový stadion?

Přijedu osobním autem na pobočku v Praze, kde si vyzvednu potřebnou techniku. Pak vyrazím na utkání tak, abych dorazil s dostatečným předstihem. Na stadion jezdím, stejně jako moji kolegové, s přibližně hodinovým předstihem, a to z důvodu, abych se stihl včas spojit s vysílacím technikem a zároveň se vyhnul největší kumulaci návštěvníků před vstupem na stadion. Pak samozřejmě to závisí i na parkování. Kromě utkání v Praze, kde jezdíme hromadnou dopravou, využíváme služební automobil a potřebujeme zaparkovat vhodně poblíž stadionu. V klubech, které mají dostatečnou parkovací kapacitu u stadionu, získáváme jako reportéři parkovací kartu. Jinde taková možnost není, třeba tam, kde je málo míst, a tak parkujeme na veřejných parkovištích a musí se počítat, že ta cesta trvá déle.

5) Jste na utkání sám?

Jako novinář Českého rozhlasu standardně ano, pokud se jedná o klasické utkání extraligy. Pokud komentujeme hokej celý zápas, například reprezentační duely, jsme komentátoři dva. Vždy na zápasy ale jezdí externí technik, který zajišťuje provoz vysílacího zařízení a propojení se studiem. Já se tak díky němu nemusím starat o technické zajištění, tak jako v minulosti, kdy jsme si všechno museli obstarávat sami.

6) Jaké výstupy jsou po vás požadovány?

Úkolem nás reportérů je zhruba každých 15 minut vstupovat živě do vysílání Radiožurnálu a stručně dle předem určeného času v rámci několik sekund shrnout dosavadní průběh zápasu. Kromě těchto vstupů po zápase pořizujeme rozhovory s hráči a trenéry obou mužstev.

Dále pak po nás mohou Radiožurnál regionální stanice Českého rozhlasu požadovat ucelené reportáže ze zápasu. Pokud se jedná o významné utkání, případně je se zápasem spjatá jiná zajímavá událost, dělá reportér i hlavní reportáž na následující den, která je součástí vysílání celorepublikového Radiožurnálu.

Jelikož Český rozhlas provozuje v regionech své vlastní regionální stanice, musí tvořit reportér obsah i pro ně. Jedná se o reportáže se stopáží okolo jedné minuty. A žádají nás o ně konkrétní stanice a jejich editoři. Pokud proti sobě nastoupí mužstva například Zlína a Třince, dělá reportér na vyžádání dvě unikátní reportáže. Jednu pro Český rozhlas Zlín a druhou pro Český rozhlas Ostrava. Každá stanice požaduje poněkud jiný obsah zacílený na svůj regionální tým a na to musí reportér při pořizování záznamů myslet.

7) Jakou strukturu má živý vstup?

Reportér ví, že připraven musí být na vstup vždy během zpráv v celou hodinu a v půl. A také během vysílání vždy o čtvrt a tři čtvrtě. Za hodinu se hlásí do vysílání tedy celkem čtyřikrát. Ve vstupu je důležité být rychlý a stručný. Není příliš času na hodnocení utkání nebo jeho statistickou analýzu. Většinou na to mám kolem šesti až dvaceti vteřin, to určí vysílací technik do sluchátka před vstupem. Musíme určitě říct čas, průběžný výsledek a střelce gólů a pokud je více času, tak třeba popíšeme, jak gól padl nebo se zaměříme na atmosféru utkání.

8) Jak a od koho dostáváte úkoly, které musíte na utkání splnit?

Požadavky vznáší šéfredaktor po pravidelných poradách. My máme také možnost si navrhnout vlastní témata reportáží, které zasíláme e-mailem každou neděli večer na celý následující týden. Pak také požadavky na reportáže vznášejí jednotlivé regionální stanice Českého rozhlasu. Vše je s předstihem několika dní napsáno v systému Open Media. Ovšem může se stát, že požadavek na reportáž přijde od šéfredaktora několik hodin před utkáním na e-mail. Každopádně vždycky reportér v systému Open Media vidí požadavek minimálně několik hodin dopředu a má možnost si připravit předem dějovou linku reportáže.

9) Nenastávají komplikace spojené s tím, že jste na utkání sám?

To si nemyslím, veškerá práce na sebe navazuje a po nějaké době už si v práci vytvoříte systém a přesně víte co kdy, dělat. Víím, kdy mám čas si trochu odpočinout a kdy je toho hodně. Možná by se ale jedna věc našla. Nevýhodou nás rozhlasových reportérů je to, že většinou nepoložíme vlastní dotaz hráčům po zápase, protože přicházíme na místo pozdě a většinou nestojíme úplně v popředí před hráčem. Nemyslím si, že by nás to ale nějak omezovalo, kolegové vždy pokládají základní otázky, které jsou pro naše výstupy dostačující. Je to kvůli tomu, že čekáme na poslední ohlášení do studia, přestože už zápas skončil. Občas se to může takto protáhnout.

10) Jak se připravujete na samotné utkání, co se týče znalostí?

Pokud rozhlasový reportér ví, že jeho náplní práce jsou živé vstupy a tvorba reportáží z hokejových utkání, měl by si udržovat základní přehled v tomto oboru. Možná je to trochu překvapivé, ale my nepotřebujeme ležet ve statistikách a studovat si různé zajímavosti a historické souvislosti. Pokud náš vstup trvá 6 až 20 sekund, tak není čas na to, říct cokoliv jiného než skóre, čas a střelce gólu a pokud je čas navíc, tak ten gól popíšeme. Když komentujeme celé utkání, tak paradoxně také nemusíme mít takovou přípravu, jako mají kolegové z televize. My musíme popisovat to, co se děje na tom ledě, kterým směrem hráči jezdí, kam střílí a je toho tolik, že opravdu sdělujeme aktuální fakta bez souvislostí. Každopádně je potřeba mít ten přehled a za sebe mohu říct, že mi stačí číst denně hokejové zprávy, sledovat přestupový trh, a většinou na aplikaci Livesport nebo webu Onlajny se dívat na tabulky a ostatní zápasy.

11) Na jakých místech se pohybuje v rámci stadionu?

Jedná se o tiskové středisko, komentátorské stanoviště a pro rozhovory chodíme do mix-zóny. Tiskové středisko slouží jako jakési zázemí pro všechny novináře. V rámci tiskového

střediska, pokud klub pro tyto účely nemá vyhrazenou speciální místnost, probíhají i pozápasové tiskové konference s trenéry obou týmů. Převážnou většinu času ale trávím na tribuně, kde máme vyhrazené své komentátorské stanoviště. Je tam stůl, židle a napojení na internet. „V současné době se už postupně opouští od drátového internetového připojení a využívá se bezdrátová technologie Wi-Fi. Po zápase chodíme do mix-zóny dělat rozhovory s hráči a trenéry. Ta je vždycky umístěna mezi ledem a střídačkami.

12) Máte přesně stanoveno kdy a kde na těchto místech musíte být?

To je na každého volbě, jak si to rozvrhne. Ale vesměs si za ty roky, kdy tu práci děláte, vytváříte nějaký svůj harmonogram a tu práci děláte automaticky. Přesně víte, kde a proč je nejlepší na daném místě být. Je to taková rutina a postupem let se mění, podle toho, jak jste zkušení, děláte i různé věci rychleji.

13) Jste tedy v neustálém vytížení?

Tak to není. Během toho zápasu je příležitost si odpočinout. Když zrovna neprobíhá živý vstup, tak ve volném čase mezi vstupy sleduji hokej, ale také dělám jiné věci, které ani s utkáním nesouvisí. Je důležité abych byl připravený na každý vstup, jenže mnohdy se nic zajímavého nestane, tak pouze zopakují to, co jsem říkal v minulém vstupu a pouze zmíním aktuální čas zápasu. Nejvíce práce je až po zápase, kdy se musí nabrat rozhovory jet domů a pak samozřejmě všechny stříhat a posílat editorům.

14) Jaké jsou vztahy s ostatními novináři?

Většinou se všichni známe a panuje pozitivní atmosféra. Vztahy mezi novináři jsou přátelské a vstřícné. Nelze říct, že by se reportéři setkávali s konkurenčním bojem, spíše naopak všichni se snaží si navzájem pomoci. Bavíme se přímo o hokeji, jsme všichni z jedné branže, každý má různé znalosti. Někdo je lepší na historii, někdo má zas lepší regionální přehled, o někom je známo, že je skvělý statistik. Každý z reportérů si může v utkání všimnout různých zajímavostí, se kterými se se svými kolegy podělí a pak se mohou použít třeba v reportáži.

15) Co děláte po opuštění stadionu?

Stadion opouštím většinou do hodiny po skončení zápasu. Už v autě si pouštím nahrané záznamy a přemýšlím, jakým způsobem budu koncipovat reportáže.

16) Kdy končí vaše práce?

Když se vrátím domů, musím ještě všechno sestříhat a nahrát do systému Dalet a vložit záznam do Open Media. Pokud mi služba ještě v tu chvíli nebo ráno vrátí materiál k opravě, musím samozřejmě všechno opravit. Až poté, kdy je vše schváleno moje práce končí.

17) Jakým způsobem se připravené výstupy publikují a editují?

Máme systém Dalet, který je úložištěm pro zvukové záznamy a pak systém Open Media, který slouží jako informační a záznamová databáze. Do obou systému se přihlašujeme prostřednictvím VPN. Každá publikace je v systému Open Media novým záznamem, který se musí vytvořit. Reportér je povinen vyplnit název záznamu a přidat jeho popis, aby napříč všemi stanicemi bylo jasné, co se v daném příspěvku nachází. Pak se musí napsat i ohlašovací text pro moderátora a nastavit dobu, do kdy nejpozději je možné záznam vysílat, aby byl ještě aktuální. Protože po jistém termínu mohou být informace v reportáži zastaralé či neaktuální. Když tohle všechno vyplníme tak jdeme do Daletu, kde nahrajeme ten záznam, který chceme publikovat a Dalet vygeneruje kód záznamu, který se přidává do příslušného sloupce v Open Media, kde se také ještě nastaví celému novému záznamu štítek označující připravený záznam ke kontrole.

18) Jak tato kontrola probíhá?

Kontrola je dvojitá. Nejprve to jde přes naši službu v redakci sportu a pak to kontrolují i editoři na jednotlivých vysílacích stanicích. Naše služba vidí, že některý z reportérů přidal nový příspěvek, tak si to poslechne a zkontroluje, jestli je to fakticky a technicky správně. Pokud ano tak nastavuje štítek, že je to připraveno k vysílání. Pak si to kontrolují ještě editoři vysílacích stanic, kteří to mohou vrátit s nějakou chybou zpátky reportérovi, který už třeba má hotovo a v noci spí. Nicméně je nutné, aby byl stále na telefonním příjmu a v případě nevyhovujícího příspěvku jej mohl upravit. Pokud je v záznamu chyba, ale do vysílání jde až v dopoledních hodinách, nikoliv brzy ráno, dostává reportér upozornění na opravu SMS zprávou. Ale to se naštěstí moc často nestává, jen občas se něco najde, co je potřeba něco upravit.

19) Máte zkušenosti se souvislým komentováním živého zápasu?

Ano mám. Společně s Petrem Kadeřábkem tvoříme stálou dvojici, která jezdí na mezinárodní turnaje české hokejové reprezentace, ze kterých vysíláme mimo jiné i všechny přenosy našeho národního týmu.

20) Jak vypadá zázemí pro reportéry na takové akci?

Co se týče ubytování, bydlíme obvykle co nejbližší stadionu, abychom stíhali veškerou práci, které máme hodně. Samozřejmě i zázemí stadionu se v mnohém liší od domácí scény. Začneme tiskovým střediskem. V porovnání s tiskovými středisky na zápasech české ligy, jsou střediska během mezinárodních turnajů velikostně a kapacitou až desetinásobně větší. Využitím

se nikterak zásadně neliší od tiskových středisek při zápasech extraligy. Novináři mají k dispozici pracovní prostory a dostatečný počet kopií zápasových soupisek a statistik.

Oproti domácí extralize máme během celé mezinárodní akce vyhrazeno jedno komentátorské místo, které se nachází v podélné části, uprostřed v horní části tribuny. Jsme tam společně s televizním komentátory. Na pozici máme dvě sedačky, připojení k elektrice a internetu a velkou výhodou je monitor, na kterém jedou opakované záznamy, takže můžeme popisovat ty góly a důležité akce po detailnějším záběru, což je výborné. Většinou je ještě k dispozici i notebook, ale ten my nepoužíváme a máme otevřený svůj vlastní.

Jako rozhlasoví reportéři máme i výhodu v mix-zóně, kde máme prioritu hned po televizi a máme přednost před písíci novináři a těmi z internetových médií. To je díky rozhlasové akreditaci, kdy pořadatelé rozlišují, z jakého typu média je novinář akreditovaný.

21) Kdy začíná vaše práce na živém přenosu utkání?

My už jsme připraveni asi čtyřicet minut před začátkem zápas. Musíme hlavně vyřešit technickou stránku věci. Takže máme kodek a spojujeme se s galerkou, a pak se samotným studiem. Musíme vyzkoušet, jestli všechny funguje, jak má. Pak když je to všechno v pořádku, tak si jdeme do tiskového střediska, kde už jsou soupisky, takže se na ně podíváme a samozřejmě dopředu už víme, jací hráči tam jsou, ale tu konkrétní podoby formací získáváme až těsně před zápasem.

22) Kdy se poprvé hlásíte do živého vysílání?

První slovo dostáváme ze studia už patnáct minut před utkáním. Naším úkolem je posluchačům říct, jaký zápas budeme komentovat, o co v utkání půjde a uvedeme základní soupisky. Pak následuje buď ještě nějaký vstup od moderátora nebo písnička a my se hlásíme pak rovnou na zápas. Nebo dostaneme pokyn, že máme jet dál, tak komentujeme celých 15 minut až do začátku a ten čas vyplníme dalšími zajímavostmi.

23) Máte nějaký systém v komentování?

Nemluvíme jeden přes druhého, ale střídáme se v nějakých intervalech po dvou až čtyřech minutách hry. Ale není to úplně striktní. V případě, že by chtěl jeden z nás tomu druhému do komentáře vstoupit se svým poznatkem, dává znamení doteku loktem na loket směrem k dotyčnému. Když plynule střídáme komentář, tak nevyzýváme přímo k pokračování toho druhého, ale řekneme průběžný stav a minut utkání. To je signál pro kolegu, že může začít svoji pasáž. Je to vhodným signálem, jelikož to vyzní mnohem lépe, a posluchač jej úplně nepozná a zároveň je to proto, abychom neustále drželi přehled ve hře, jelikož posluchači si

mohou naladit přenos kdykoliv v jeho průběhu. A co se týče nových vstupů, kdy nám předává slovo moderátor, tak máme mezi sebou takovou domluvu, že začíná mluvit ten, jehož jméno vysloví moderátor jako druhé.

24) Existuje nějaký ustanovení, jak má živý komentář utkání vypadat?

Musíme si uvědomit, že posluchači utkání nevidí a je potřeba neustále popisovat, kde se nachází puk a kde jednotliví hráči. Samozřejmě na ledě je jich dvanáct a je to složité. Také musíme komentovat i v momentech, kdy se na tom ledě nic neděje, to znamená buď komerční přestávku, ošetřování hráče, technický problém na ledě. Na začátku pauzy často komentátoři shrnují dosavadní průběh zápasu a pokud se prodleva natahuje, komentujeme to, co na ledě vidíme, například popisujeme, jak technik upravuje díru v ledu. To nejhorší, co se může v rámci komentáře stát, je mlčení. Avšak existuje jediná výjimka, kdy po dobu několika sekund nemluvíme, a to v případě, že chceme nechat posluchačům prostor vnímat atmosféru například po vstřelené brance nebo při vyhocené situaci, kdy diváci z tribun hlasitě nespokojeně pískají.

25) Jak probíhají přestávky?

Během přestávek běží vysílání Radiožurnálu ze studia nebo zprávy a my máme tak možnost se občerstvit, zajít si na toaletu a podobně. Zpátky se hlásíme zase dvě minuty před začátkem nové třetiny.

26) Stiháte komentovat a pak rovnou dělat rozhovory v mix-zóně?

Máme v tomto značnou nevýhodu, že jsme jen dva a ty rozhovory jsou hned po zápase a je potřeba být v mix-zóně nachystaný. Pokud je rozdíl ve skóre mezi týmy značný, už alespoň tři minuty před koncem zápasu odchází jeden z komentátorů do mix-zóny a na tom druhém je, aby zbývající minuty duelu odkomentoval sám. Pokud je utkání vyrovnané a jde do prodloužení nebo nájezdů, tak oba komentujeme až do konce. Až ve chvíli, kdy se rozhodne, jeden z nás sbalí techniku a druhý odchází pořizovat rozhovory. V tomto okamžiku spoléháme na televizní štáby, které díky přednostnímu právu přichází na řadu během rozhovorů jako první a hráče tak pozdrží.

Příloha č.2

Rozhovor se členem sportovní redakce ČRo Petrem Kadeřábkem

1) Jakou personální strukturu má sportovní redakce Českého rozhlasu a kdo ji řídí?

Máme hlavní pobočku v Praze, kde se střídá až 15 lidí, kteří plní práci reportérů, koordinátorů a denní služby. Pak máme dalších 14 lidí v regionech. V každém regionu je jeden sportovní reportér, který má na starost veškerý sport v daném kraji. Například

v Moravskoslezském kraji máme reportéry 2, protože těch sportů na vysoké úrovni je tam hodně. Celkem má tedy naše redakce třicítku stálých členů. Šéfem této redakce je Miroslav Bureš.

2) V jakém pracovním právním s Českým rozhlasem reportéři působí?

Reportéři jsou zde buď zaměstnání na hlavním pracovním poměru nebo zkráceném úvazku, potažmo i externí spolupracovníci, kteří spolupracují s Českým rozhlasem jako OSVČ.

3) Jaké konkrétní rozdělení funkcí je v redakci?

Nejvíce je tady reportérů, kteří v rámci redakce vyhledávají události, které navrhují na redakční poradě a na základě vybraných námětů pak tvoří obsah. Mají stanovenou také dlouhodobou pracovní náplň, což jsou například celosezónní pokrytí sportovních soutěží. Reportér pracuje převážně v terénu a nahraný materiál zároveň edituje do předem určené podoby a vkládá do interního systému ke schválení. Druhá funkce u nás je denní služba. Ta funguje ve třisměnném nepřetržitém provozu. Denní služba vybírá a připravuje zprávy pro zpravodajské vysílání radiožurnálu. Zároveň je také pracovník služby editorem materiálů, které jednotliví reportéři tvoří. V kompetenci služby je kontrola a případně vracení těchto záznamů k opravě. Třetí pozicí je koordinátor sportovního vysílání. Tento člověk je zodpovědný za práci reportérů, o kterých si vede přehled a komunikuje s nimi. Řídí a vydává pokyny směrem k reportérům a určuje v daný den, na které události se bude redakce v daný den zaměřovat.

4) Kde sídlí sportovní redakce Českého rozhlasu?

Je to v Praze na Vinohradské ulici, kde máme svoji pobočku. Na pobočce máme místa k práci, je tu veškerá technika a zázemí a probíhají zde i všechny porady. Zároveň zde má svoje místo pracovník služby a koordinátor sportovního vysílání. To znamená, že se tady soustřeďuje veškeré dění a pracují zde reportéři z okolí Prahy. Je tu i šéf naší sportovní redakce. Scházíme se zde reportéři z Prahy a okolí a k tomu další pracovníci. Co se týče další poloviny, to jsou krajánci z regionů. Ti sem nejezdí a pracují ze svých krajů.

5) Rozlišují se reportéři podle sportů?

V naší redakce takové dělení není. Dá se říct, že všichni dělají všechno, nebo to, co je potřeba zrovna udělat. Každopádně jsou tu reportéři, kteří se o nějaký sport zajímají více než ti ostatní a jezdí na něj pravidelně. Toho rozděluje šéfredaktor. Pokud je známo, že František Kuna se zajímá o cyklistiku a má v ní přehled, tak je to on, kdo jezdí na závody, třeba Tour de France. Je to otázka spíše nějaké zvyklosti.

6) Jak se dostávají reportéři na stadion v rámci akreditace?

Všichni mají průkazy reportéra Českého rozhlasu, který je opravňuje pro vstup na všechna utkání základní části extraligy. Většinou ale ještě apelujeme na reportéry, aby si s daným klubem vyřešili i klubovou akreditaci, kterou kluby pro lepší přehled preferují a po zažádání ji našim reportérům přidělí. Pokud to ty kluby tak vyžadují, tak my jim takto vyjdeme vstříc. Pak jsou ještě nějaká speciální utkání, například pod širým nebem, které se hrálo před několika lety v Brně, nebo v minulé sezóně v Drážďanech. Na obvyklé zápasy už kluby s reportérem Českého rozhlasu počítají a před zápase se už nikam nevolá a nic neřeší, ale na tyhle speciální akce platí i speciální akreditace, kterou si většinou dokáže zařídit reportér sám, protože sám má o tom nejlepší přehled a kontakty.

7) Jako techniku mají reportéři u sebe?

Momentálně je to, co se týče techniky, pro reportéry jednodušší. Dříve reportéři navštěvovali zápasy sami a vozili si s sebou vysílací zařízení, které funguje na základě mobilního datového signálu a slouží k propojení s pracovištěm distribuce signálu, kterému se slangově říká galerka, a studiem Radiožurnálu. Už dva roky nám ale tohle zajišťují externí technici, kteří se o všechno postarají. Dá se říct, že takovým hlavním nástrojem reportéra je diktafon, na který si všechno nahrává, kromě živých vstupů. Pak si samozřejmě berou reportéři notebook. Přímo na stadionu slouží notebook jako informační nástroj. V průběhu utkání především sledují reportéři vývoj dalších souběžně hraných utkání na jiných stadionech prostřednictvím výsledkových serverů Livesport.cz nebo Onlajny.com. Nesmím zapomenout na sluchátka a mikrofon. Ve sluchátkách slyšíme živé vysílání Radiožurnálu, případně pokyny sportovního koordinátora nebo technika vysílání. Mikrofon je připojený přímo ke sluchátkům jako set, který si reportér nasadí na hlavu.

8) Jak pak probíhá samotný přenos po technické stránce?

Technik ze stadionu zapojí kodek a zavolá přes něj do pracoviště distribuce signálu, kterému říkáme slangově galerka. Tam si vyžádá volný kanál, který mu zde sdělí a následně už přes tento kanál volá do vysílacího studia Radiožurnálu, kde sedí vysílací technik a zařazuje si toto spojení na svůj pult pod jeden z kanálů. Například ví, že číslo 7 je spojení se Zlínem. Pak už jen posunutím takzvané šavle pouští nebo odebírá tento kanál z živého vysílání a tím i zvuk daného reportéra.

9) S kým a jak komunikuje reportér?

Může komunikovat s koordinátorem, službou nebo vysílacím technikem Radiožurnálu. Já jako koordinátor sděluji, jaké další zápasy se hrají a komu bude předávat slovo, vysílací technik Radiožurnálu pak reguluje časový prostor pro reportéra.

10) Co všechno musí reportér po utkání zvládnout?

Musí ještě tentýž den odevzdat všechny rozhovory a reportáže v sestříhané podobě do našeho systému. Začíná to importem nahraných zvuků do počítače. Úprava a stříh zvukových záznamů se dělá prostřednictvím programu Sound Forge. Dalšími programy, se kterými musí reportér pracovat je produkční systém Dalet, na nějž se záznamy ukládají a informační systém Open Media, který je zároveň velkou databází materiálů a průvodních, respektive označovacích textů a popisů k jednotlivým obsahům.

Postup je jasně stanovený. Nejprve se musí všechno nahrát do počítače a očistit záznam o rušivé elementy jako bouchání, parazitní slova, nebo cokoliv jiného co tam nepatří. Pak záleží na tom, jestli se jedná o ohlasy nebo reportáž. Ohlasy se sestříhají do jednoznačné podoby, tedy stručné a výstižné vyjádření k zápasu od trenérů obou celků a po jednom hráči z každého týmu. Po jednotlivých ohlasech přichází na řadu požadované reportáže, které mohou být v případě velké poptávky až tři, tedy pro každé regionální rádio a pro celorepublikový Radiožurnál. Reportáž má nějakou dějovou linku a přidává do ní reportér i vlastní komentář. To se musí vměstnat do sto vteřinového limitu.

11) Existuje nějaká forma, v jaké musí reportáž být?

Základem reportáže je, aby z ní byl patrný a zcela jasný příběh založen na zajímavosti. Nejdůležitějších je prvních 5 vteřin, které musí posluchače zaujmout, a proto se často využívá otevření například zvukem hlasatele, fanděním fanoušků nebo výkřiky hráčů či trenérů, které si reportér pořizuje během zápasu, kdy už ví, na čem bude reportáž stavět.

12) Reportér nahrává doprovodné slovo někde ve studiu nebo na stadionu?

To většinou ne. Obvykle to dělá doma během tvorby reportáže. Stačí k tomu klasické nahrávací zařízení, které s sebou vozí na zápasy a tichá místnost bez ozvěny někde doma v obýváku, kde si to všechno reportér nahraje. Jedna taková vychytávka existuje, a to nahrávat pod peřinou nebo dekou, kde se dokonale odhluční ty okolní ruchy.

13) Dělalí se v rámci Českého rozhlasu i celozápasové přenosy?

V současnosti to není úplně obvyklé, ale pravidelně máme určité události, které se komentují jako celozápasový živý přenos. Vybírají se opravdu jen ty nejdůležitější sportovní

události, kterým dominují zápasy hokejového národního týmu na mistrovství světa v hokeji nebo olympiádě. Děláme také fotbalovou reprezentaci a velmi zřídka významné zápas domácí ligy, třeba rozhodující zápas finále play-off extraligy.

14) Co se musí splnit, aby se Český rozhlas na takovou akci dostal?

Český rozhlas musí před takovouto akcí zakoupit licenční právo vysílat přenos od společnosti, která je majitelem licenčních práv a její distribuci zajišťuje. V rámci licence získáváme komentátorské místo, pozici v mix-zóně a samozřejmě prostor pro akreditované reportéry.

15) Jak se řeší tyto zahraniční akce logisticky?

Jezdí dva reportéři, kteří dělají veškerou práci, včetně technického odbavení. Nemají k dispozici externího technika, jako při domácí extralize, takže si sebou vozí kodek, což je vysílací zařízení velikostně asi jako krabice od bot. Toto zařízení funguje na bázi mobilního datového přenosu s přes pracoviště distribuce signálu se pomocí kodeku spojují s vysíláním Radiožurnálu.

16) Co všechno musí reportéři zvládat na těchto akcích?

Kromě živého komentování celých přenosů ještě děláme rozhovory a reportáže pro Radiožurnál. Ohlasy a rozhovory se dělají po zápasech ale také mimo hrací dny. Obvykle se ve volných dnech, kdy náš tým nehraje, účastníme dopoledních tréninků, na kterých probíhají rozhovory s trenéry. Jedná se buď o hodnocení přechozích zápasů nebo přípravy na následující utkání. Reportáže se pak dělají i o okolním dění, takže například reportáž o tom, jak vypadá dějiště šampionátu, jaká panuje atmosféra, jak akci vnímají místní lidé. Všechny reportáže taktéž přímo na místě zpracováváme a vkládáme do systému ke zveřejnění.

17) Váže se účast reportéru na takové akci k české reprezentaci?

Pokud by tam Češi nehráli, tak tam nejedeme. Ale když už na místě jsme a náš tým vypadne dříve, tak v práci pokračujeme. Obvykle komentujeme finálový zápas a děláme i z posledního utkání reportáž a ohlasy s novými mistry světa. Domů jezdíme až druhý den po skončení turnaje.